

အဘိဓမ္မတ္ထသင်ဟ

နမော တသု ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္မာဒသူ

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

၁။ သမ္မာသမ္မာဒ မတုလံ၊
သ သဒမ္မ ဂဏုတ္ထမံ။
အဘိဝါဒီယ ဘာသီသံ၊
အဘိဓမ္မတ္ထသင်ဟ။

(ငါသည်) ပြိုက်ဘက်မရှိသော၊ သဒမ္မသုံးပါး မြတ်သောအရိယာဂိုဏ်းနှင့် တက္ကဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကို(ရှိခိုးပါ၏)။ ရှိခိုးပြီး၍ အဘိဓမ္မတ္ထသနာအကျဉ်းချုပ် အဘိဓမ္မတ္ထသင်ဟကျမ်းကို မိန့်ဆိုအံ့။

Having respectfully saluted the Fully Enlightened One, Peerless One, along with the Sublime Teaching and the Noble Order. I will speak the Manual of Abhidhamma-a compendium of things contained in the Abhidhamma.

ပရမတ္ထတရား ၄-ပါး

၂။ တတ္ထ ဝိတ္ထာဘိဓမ္မတ္ထ
စတုစာ ပရမတ္ထတော့။
စတ္တံ့ စေတသီကံ ရုပံ့၊
နိုဗာန် မိတိ သဗ္ဗာထာ။

ထိုအဘိဓမ္မတ္ထသင်ဟံ့ဟူသောပုဒ်၌ ဆိုအပ်ကုန်သော အဘိဓမ္မ၏ အနက်တို့သည် ပရမတ်အားဖြင့် စိတ် စေတသီကံ ရုပံ့ နိုဗာန် ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။

The things contained in the Abhidhamma, spoken of there in, are altogether fourfold from the standpoint of ultimate reality: consciousness, mental factors, matter and Nibbāna.

စိတ်ပုံင်း

ဘုရိစိတ်အပြား ၄-ပါး

၃။ တထူ စိတ္ထံ တာဝ စတုဖို့ ဟောတိ ကာမာဝစရုံ၊ ရူပါစရုံ၊ အရူပါဝစရုံ၊ လောကုတ္တရဇ္ဇာတိ။

ထိုလေးပါးသော အဘိဓမ္မထိုတွင် ရျေးဦးစွာ စိတ်သည် ကာမာဝစရုံ၊ ရူပါဝစရုံ၊ အရူပါဝစရုံ၊ လောကုတ္တရာစိတ်၊ ဤသို့ လေးပါး အပြားရှိ၏။

Of them, consciousness, firstly, is four fold: (1) sense-sphere consciousness (2) fine-material-sphere consciousness (3) immaterial-sphere consciousness (4) supramundane consciousness.

အကုသိုလုစိတ် ၁၂-ပါး

လောဘမူစိတ် ၈-ပါး

၄။ တထူ ကတမ ကာမာဝစရုံ? - သောမနသုသဟဂတံ ဒီဋ္ဌိကတသမ္မယုတ္တံ အသချိရိကမေကံ၊ သသချိရိကမေကံ၊ သောမနသုသဟဂတံ ဒီဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ္တံ အသချိရိကမေကံ၊ သသချိရိကမေကံ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဒီဋ္ဌိကတသမ္မယုတ္တံ အသချိရိကမေကံ၊ သသချိရိကမေကံ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဒီဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ္တံ အသချိရိကမေကံ၊ သသချိရိကမေကန္တံ လူမာနိ အငွေပိ လောဘသဟဂတစိုတ္တာနိနာမ။

ထိုလေးပါးသော စိတ်တို့တွင် အဘယ်စိတ်သည် ကာမာဝစရုံစိတ် မည်သနည်း? သောမနသုသဟဂုတ်ဖြစ်သော ဒီဋ္ဌိကတသမ္မယုတ်ဖြစ်သော အသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ သသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ သောမနသုသဟဂုတ်ဖြစ်သော ဒီဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော အသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ သသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဖြစ်သော ဒီဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော အသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ သသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဖြစ်သော ဒီဋ္ဌိကတဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော အသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ သသချိရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်င်း၊ ဤသို့ ရှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် လောဘသဟဂုတ်စိတ်တို့ မည်၏။

Amogest them what partains to the sense sphere?

1. One consciousness, accompanied by joy, associated with wrong view, unprompted.
2. One consciousness, accompanied by joy, associated with wrong view, prompted.
3. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from wrong view, unprompted.
4. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from wrong view, prompted.
5. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with wrong view, unprompted.
6. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with wrong view, prompted.
7. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from wrong view, unprompted.
8. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from wrong view prompted.

These eight types consciousness are accompainged by greed.

ဒေါသမူစိတ် ဂ-ပါ:

၅။ ဒေါမနသသဟဂတ် ပဋိပုသမ္မယုတ္တံ အသခြာရိကမေကံ၊ သသခြာရိကမေကန္တိ လူမာနိ ဒွေးပဋိပုသမ္မယုတ္တံတ္တာနိနာမ။

ဒေါမနသသဟဂတ်ဖြစ်သော ပဋိပုသမ္မယုတ်ဖြစ်သော အသခြာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငှုံး၊ သသခြာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငှုံး၊ ဤသို့ နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ပဋိပုသမ္မယုတ်စိတ်တို့ မည်၏။

9. One consciousness, accompanied by displeasure, associated with aversion, unprompted.
10. One consciousness, accompanied by displeasure, associated with aversion , prompted.

These two types consciousness are associated with aversion.

မောမူစိတ် J-ပါး

၆။ ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမွယုတ္တမေကံ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဥဒ္ဓသမွယုတ္တမေကန္တာ
ကူမှန် ဒွဲပိ မောမူဟစိတ္တာန် နာမ်။

ဥပေက္ခာသဟရှတ်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသမွယုတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊
ဥပေက္ခာသဟရှတ်ဖြစ်သော ဥဒ္ဓသမွယုတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊ ဤသို့ နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော
ဤစိတ်တို့သည် မောမူဟစိတ်တို့ မည်ကုန်၏။

11. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with doubt.
12. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with restlessness.

These two types consciousness involve sheer delusion.

နိဂုံး

၇။ ကူစွဲဝံ သဗ္ဗထာပီ ဒ္ဒိဒသာကုသလစိတ္တာန် သမတ္တာန်။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း တဆဲ့နှစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

သက်ဟဂါတာ

၈။ အဋ္ဌဓရ လောဘမူလာန်၊
ဒေါသမူလာန် စ ဒိုံဓရ။
မောမူလာန် စ ဒွဲတို့၊
ဒ္ဒိဒသာ ကုသလာ သိယုံး။

လောဘမူစိတ်တို့သည် ရှစ်ပါးပြားကုန်၏။ ဒေါသမူစိတ်တို့သည်ကား နှစ်ပါးပြားကုန်၏။
မောမူစိတ်တို့သည်ကား နှစ်ပါးတို့တည်း။ ဤသို့ အကုသိုလ်စိတ်တို့သည် တဆဲ့နှစ်ပါး ဖြစ်၏။

Eight are rooted in greed, two in hatred and two in delusion. Thus there are twelve types unwholesome consciousness.

အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး

အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇-ပါး

၉။ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် စက္ခတိညာဏံ၊ တထာ သောတဝိညာဏံ၊ ယာနဝိညာဏံ၊ မိဂိုဝိညာဏံ၊ ဒုက္ခသဟဂါတ် ကာယဝိညာဏံ၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် သမွှနိစ္စနိတ္ထံ့၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် သန္တရဏစိတ္တာ့တွေတိ ကူမာနိ သတ္တပိ အကုသလဝိပါက်စိတ္တာနိ နာမ။

ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော စက္ခတိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သောတဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ယာနဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ မိဂိုဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသဟဂါတ်ဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သမွှနိစ္စနိတ္ထံ့တိ လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သန္တရဏစိတ်လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ခန်းပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့ မည်၏။

(1) Eye-consciousness accompanied by eqanimity; as are (2) ear-consciousness (3) nose-consciousness (4) tongue-consciousness (5) body-consciousness accompanied by pain (6) receiving consciousness accompanied by eqanimity (7) investigating consciousness accompanied by eqanimity. These seven are unwholesome resultant types of consciousness.

အဟိတ် ကုသလဝိပါက်စိတ် ၈-ပါး

၁၀။ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် စက္ခတိညာဏံ၊ တထာ သောတဝိညာဏံ၊ ယာနဝိညာဏံ၊ သုခသဟဂါတ် ကာယဝိညာဏံ၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် သမွှနိစ္စနိတ္ထံ့၊ သောမနသုသဟဂါတ် သန္တရဏစိတ္ထံ့၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ် သန္တရဏစိတ္တာ့တွေတိ ကူမာနိ အငွေပိ ကုသလဝိပါကာဟေတုကဗိုလ်တ္ထာနိ နာမ။

ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော စက္ခတိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သောတဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ယာနဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ မိဂိုဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသဟဂါတ်ဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ်စိတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သမွှနိစ္စနိတ္ထံ့တိ လည်းကောင်း၊ သောမနသုသဟဂါတ်ဖြစ်သော သန္တရဏစိတ်လည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာသဟဂါတ်ဖြစ်သော သန္တရဏစိတ်လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ရှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ကုသလဝိပါက အဟိတ်စိတ်တို့ မည်၏။

(8) Eye-consciousness accompanied by eqanimity; as are (9) ear-consciousness (10) nose-consciousness (11) tongue-consciousness (12) body-consciousness accompanied by pain (13) receiving consciousness accompanied by eqanimity (14) investigating consciousness accompanied by joy. (15) investigating consciousness accompanied by eqanimity. These eight are unwholesome resultant types of rootless consciousness.

အဟိတ် ကြိယာစိတ် ၃-ပါး

၁၁။ ဥပေါ့ကွာသဟဂါတ် ပဋိဒ္ဓရာဝဇ္ဇနစိတ်၊ တထာ မနောဒ္ဓရာဝဇ္ဇနစိတ်၊ သောမနသုသဟဂါတ် ဟသိတ္ထပ္ပါဒစိတ်ရွှေတိ လူမှာနီ တီကီပီ အဟောတုကကြိယစိတ္တာနီ နာမ။

ဥပေါ့ကွာသဟဂါတ်ဖြစ်သော ပဋိဒ္ဓရာဝဇ္ဇနစိတ်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပေါ့ကွာသဟဂါတ်ဖြစ်သော မနောဒ္ဓရာဝဇ္ဇနစိတ်လည်းကောင်း၊ သောမနသုသဟဂါတ်ဖြစ်သော ဟသိတ္ထပ္ပါဒစိတ်လည်းကောင်း၊ ဤသို့သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် အဟိတ်ကြိယာစိတ်တို့ မည်၏။

(16) Five-sense-door consciousness accompanied by equanimity; as is (17) mind-door-adverting consciousness (18) smiling-producing consciousness accompanied by joy. These three are the rootless functional types of consciousness.

နိုင်း

၁၂။ လူစွေး သဗ္ဗထာပီ အဋ္ဌာရသဟောတုကစိတ္တာနီ သမတ္တာနီ။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း တတဲ့ရှစ်ပါးသော အဟိတ်စိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

Thus end, in all, the eighteen types of rootless consciousness.

သက်ဟဂါတာ

၁၃။ သတ္တာကုသလပါကာနီ၊
ပုညပါကာနီ အဋ္ဌာရ။
ကြိယစိတ္တာနီ တီကီတို့
အဋ္ဌာရသ အဟောတုကာ။

အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သည် ရှစ်ပါးတို့တည်း။	ခုနှစ်ပါးတို့တည်း။	အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သည် အဟိတ်စိတ်တို့သည် တဆဲရှစ်ပါး တို့တည်း။
ကြိယာစိတ်တို့သည်	သုံးပါးတို့တည်း။	

Seven are unwholesome-resultants. Wholesome-resultants are eightfold. Three are functional. Thus the rootless are eighteen.

သောဘန္ဒစိတ် ၅၉-၉၁

၁၄။ ပါပါဟေတုကမ္မတာနီ။
 သောဘဏာနီတိ ဂုစ္စရေ။
 ဇက္ခနသဋ္ဌီ စိတ္တာနီ။
 အထေကနာဂုတ္တိပါ ဝါ။

အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်တို့မှ လွတ်ကုန်သော တခုယ့်ခြေက်ဆယ်သော စိတ်တို့ကို
 သောဘန္ဒစိတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ အကျယ်တနည်းကား - အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်တို့မှ လွတ်ကုန်သော
 ကိုးဆယ့်တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော စိတ်တို့ကို သောဘန္ဒစိတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

Excluding those that are not evil and the rootless, the rest are called "beautiful."
 They number fifty-nine or ninety-one.

ကာမသောဘန္ဒစိတ် ၂၄-ပါး

မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါး

၁၅။ သောမနသုသဟဂတ် ဉာဏသမ္မယုတ္တံ့ အသခ္စာရိကမေကံ၊ သသခ္စာရိကမေကံ၊ သောမနသုသဟဂတ်
 ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ့ အသခ္စာရိကမေကံ၊ သသခ္စာရိကမေကံ၊ ဉာဏာသဟဂတ် ဉာဏတသမ္မယုတ္တံ့
 အသခ္စာရိကမေကံ၊ သသခ္စာရိကမေကံ၊ ဉာဏာသဟဂတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ့ အသခ္စာရိကမေကံ၊
 သသခ္စာရိကမေကံနဲ့ ကူမာနီ အငွေပါ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနီ နာမ။

သောမနသုသဟဂတ်ဖြစ်သော ဉာဏသမ္မယုတ်ဖြစ်သော အသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါး
 သောစိတ်ငွေး၊ သသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊ သောမနသုသဟဂတ်ဖြစ်သော ဉာဏ
 ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော အသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊ သသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသော
 စိတ်ငွေး၊ ဉာဏာသဟဂတ်ဖြစ်သော ဉာဏသမ္မယုတ်ဖြစ်သော အသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသော
 စိတ်ငွေး၊ သသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊ ဉာဏာသဟဂတ်ဖြစ်သော ဉာဏဝိပ္ပယုတ်
 ဖြစ်သော အသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊ သသခ္စာရိကစိတ်ဖြစ်သော တပါးသောစိတ်ငွေး၊
 ဤသို့ ရှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့ မည်၏။

1. One consciousness, accompanied by joy, associated with knowledge, unprompted.
 2. One consciousness, accompanied by joy, associated with wrong view, prompted.
 3. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, unprompted.
 4. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, prompted.
 5. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, unprompted.
 6. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, prompted.
 7. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge, unprompted.
 8. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge, prompted.

These are eight types of sense-sphere wholesome consciousness with roots.

ମହାକିଂପିକ୍ତତ୍ତ୍ଵ ଷ-ପି:

၁၆။ သောမနသုသဟဂတ် ဉာဏသမ္မယူတဲ့ အသခိုရိကမေကံ၊ သသခိုရိကမေကံ၊ သောမနသုသဟဂတ် ဉာဏဝိပ္ပယူတဲ့ အသခိုရိကမေကံ၊ သသခိုရိကမေကံ၊ ဉာဏတသမ္မယူတဲ့ အပေက္ခာသဟဂတ် ဉာဏဝိပ္ပယူတဲ့ အသခိုရိကမေကံ၊ သသခိုရိကမေကံ၊ ဉာဏတသမ္မယူတဲ့ အသခိုရိကမေကံ၊ သသခိုရိကမေကံ၊ ဉာဏဝိပ္ပယူတဲ့ အသခိုရိကမေကံ၊ သသခိုရိကမေကံ။

9. One consciousness, accompanied by joy, associated with knowledge, unprompted.
 10. One consciousness, accompanied by joy, associated with wrong view, prompted.

11. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, unprompted.
 12. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, prompted.
 13. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, unprompted.
 14. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, prompted.
 15. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge, unprompted.
 16. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge prompted.

These are eight types of sense-sphere resultant consciousness with roots.

ମହାକିଂୟାତିତ ୧-ପି:

17. One consciousness, accompanied by joy, associated with knowledge, unprompted.
 18. One consciousness, accompanied by joy, associated with wrong view, prompted.
 19. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, unprompted.
 20. One consciousness, accompanied by joy, dissociated from knowledge, prompted.

21. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, unprompted.
22. One consciousness, accompanied by equanimity, associated with knowledge, prompted.
23. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge, unprompted.
24. One consciousness, accompanied by equanimity, dissociated from knowledge prompted.

These are eight types of sense-sphere functional consciousness with roots.

နိဂုံး

၁၈။ ကူဇ္စ် သမ္မထာပါ စတုဝိသတိ သဟေတုက ကာမာဝစရ ကုသလဝိပါကကြိယစိတ္တာနှင့် သမတ္တာနှင့်။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း နှစ်ဆဲလေးပါးသော ကာမာဝစရကုသိုလ် သဟိတ် ကာမာဝစရဝိပါက သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

Thus end, in all, the twenty-four types of sense-sphere consciousness with roots-wholesome, resultant, and functional.

သင်္ကာဂါဏာ

၁၉။ ဝေဒနာ ဉာဏ် သခိုရ-
ဘေဒနာ စတုဝိသတိ။
သဟေတုက ကာမာဝစရ
ပုညပါက ကြိယာ မတာ။

ကာမာဝစရကုသိုလ် သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်တို့ကို ဝေဒနာအပြား ဉာဏ်အပြား သခိုရအပြားအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်လေးပါး ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

the twenty-four types of These sense-sphere consciousness with roots-understood as wholesome, resultant, and functional - becomes twenty-four by classification according to feeling, knowledge, and prompting.

ကာမာဝစရစိတ်ပေါင်း ၅၄-ပါး သင်္ကာဂါထာ

၂၀။ ကာမေ တော်သပါကာနိ၊
ပုညာပညာနိ ဓိသတိ။
ဇကာဒသ ကြိယာစေတိ၊
စတုပညာသ သဗ္ဗာ။

ကာမတဆဲတဘုံး (သက်ဝင်ချုဖြစ်သောစိတ်တို့သည်) နှစ်ဆဲသုံးပါးသော ဝိပါက်စိတ်တို့င်း၊ နှစ်ဆယ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်စိတ်တို့လည်းကောင်း၊ တဆဲတပါးကုန်သော ကြိယာစိတ်တို့င်း၊ ဤသို့ ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ငါးဆယ့်လေးပါး ဖြစ်ကုန်၏။

In the sense-sphere twenty-three are resultant, twenty are wholesome and unwholesome, and eleven are functional. Thus there are altogether fifty-four.

ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါး

ကုသိုလ်စိတ် ၅-ပါး

၂၁။ ဝိတက္က ဝိစာရ ပီတိ သူခေါ်ကူတာ သဟိတ် ပဋိမဏ္ဍာနကုသလစိတ်း၊ ဝိစာရ ပီတိ သူခေါ်ကူတာ သဟိတ် ဒုတိယဏ္ဍာနကုသလစိတ်း၊ ပီတိ သူခေါ်ကူတာ သဟိတ် တတိယဏ္ဍာနကုသလစိတ်း၊ သူခေါ်ကူတာ သဟိတ် စတုတွေ့ရွှေနကုသလစိတ်း၊ ဥပေဒွေကူတာ သဟိတ် ပဋိမဏ္ဍာန ကုသလစိတ်းဖော် လူမာန် ပဋိပိ ရူပါဝစရကုသလစိတ်းနှင့် နာမ။

ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သူခ ဇကူတာ ဓာန်အိုး ငါးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိမဓာန်ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ ဝိစာရ ပီတိ သူခ ဇကူတာ ဓာန်အိုး လေးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယဓာန်ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ ပီတိ သူခ ဇကူတာ ဓာန်အိုး သုံးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော တတိယဓာန်ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ သူခ ဇကူတာ ဓာန်အိုး နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတွေ့ဓာန်ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ ဥပေဒွေ ဇကူတာ ဓာန်အိုး နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိဓာန်ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ ဤသို့ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့ မည်၏။

1. First jhāna wholesome consciousness together with initial application, sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
2. Second jhāna wholesome consciousness together with sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
3. Third jhāna wholesome consciousness together with initial zest, happiness, and one-pointedness.
4. Forth jhāna wholesome consciousness together with zest, happiness, and one-pointedness.
5. Fifth jhāna wholesome consciousness together with equanimity, and one-pointedness.

These are the five types of fine-material-sphere wholesome consciousness.

ဝိပါက်စိတ် ၅-ပါး

JJ။ ဝိတက္က ဝိစာရ ပီတိ သူခေါက္ဂတာ သဟိတံ ပဋိမရွာနိပါကစိတ္တံ၊ ဝိစာရ ပီတိ သူခေါက္ဂတာ သဟိတံ ဒုတိယရွာနိပါကစိတ္တံ၊ ပီတိ သူခေါက္ဂတာ သဟိတံ တတိယရွာနိပါကစိတ္တံ၊ သူခေါက္ဂတာ သဟိတံ စတုတွေရွာနိပါကစိတ္တံ၊ ဥပေါ့ကောဂတာ သဟိတံ ပဋိမရွာနိပါကစိတ္တံဖြစ် လူမာနံ ပဋိပိ ရူပါဝစရိပါကစိတ္တာနံ နာမ။

ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သူခ ဇက္ဂတာ ဓာန်အင်း ငါးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိမရွာန်ိပါက်စိတ်င်း၊ ဝိစာရ ပီတိ သူခ ဇက္ဂတာ ဓာန်အင်း လေးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယဓာန်ိပါက်စိတ်င်း၊ ပီတိ သူခ ဇက္ဂတာ ဓာန်အင်း သုံးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော တတိယဓာန်ိပါက်စိတ်င်း၊ သူခ ဇက္ဂတာ ဓာန်အင်း နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတွေဓာန်ိပါက်စိတ်င်း၊ ဥပော့ ဇက္ဂတာ ဓာန်အင်း နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိဓာန်ိပါက်စိတ်င်း၊ ဤသို့ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ရူပါဝစရိပါက်စိတ်တို့ မည်၏။

1. First jhāna wholesome consciousness together with initial application, sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
2. Second jhāna wholesome consciousness together with sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
3. Third jhāna wholesome consciousness together with initial zest, happiness, and one-pointedness.
4. Forth jhāna wholesome consciousness together with zest, happiness, and one-pointedness.
5. Fifth jhāna wholesome consciousness together with equanimity, and one-pointedness.

These are the five types of fine-material-sphere resultant consciousness.

ကြိယာစိတ် ၅-ပါ:

၂၃။ ပိတက္က ပိစာရ ပီတိ သုခေကဂ္ဂတာ သဟိတံ ပဋိမဏ္ဍာနကိရိယစိတ္တံ၊ ပိစာရ ပီတိ သုခေကဂ္ဂတာ သဟိတံ ဒုတိယဏ္ဍာနကိရိယစိတ္တံ၊ ပီတိ သုခေကဂ္ဂတာ သဟိတံ တတိယဏ္ဍာနကိရိယစိတ္တံ၊ သုခေကဂ္ဂတာ သဟိတံ စတုတ္ထဏ္ဍာနကိရိယစိတ္တံ၊ ဥပေကွဲကဂ္ဂတာ သဟိတံ ပဋိမဏ္ဍာနကိရိယစိတ္တံဖွဲ့တိ လူမာနံ ပဋိပိ ရူပါဝစရကြိယစိတ္တာနံ နာမ။

ပိတက် ပိစာရ ပီတိ သုခ ဓကဂ္ဂတာ ဓာန်အဂ်၏ ငါးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိမဓာနကြိယာစိတ်င်း၊ ပိစာရ ပီတိ သုခ ဓကဂ္ဂတာ ဓာန်အဂ်၏ လေးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယဓာနကြိယာစိတ်င်း၊ ပီတိ သုခ ဓကဂ္ဂတာ ဓာန်အဂ်၏ သုံးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော တတိယဓာနကြိယာစိတ်င်း၊ သုခ ဓကဂ္ဂတာ ဓာန်အဂ်၏ နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတ္ထဓာနကြိယာစိတ်င်း၊ ဥပေကွဲ ဓကဂ္ဂတာ ဓာန်အဂ်၏ နှစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်သော ပဋိဓာနကြိယာစိတ်င်း၊ ဤသို့ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် ရူပါဝစရကြိယာစိတ်တို့ မည်၏။

1. First jhāna wholesome consciousness together with initial application, sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
2. Second jhāna wholesome consciousness together with sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
3. Third jhāna wholesome consciousness together with initial zest, happiness, and one-pointedness.
4. Forth jhāna wholesome consciousness together with zest, happiness, and one-pointedness.
5. Fifth jhāna wholesome consciousness together with equanimity, and one-pointedness.

These are the five types of fine-material-sphere functional consciousness.

နိုံး:

၂၄။ လူစွဲဗံး သဗ္ဗထာပံ ပန္နရသရပါဝစရ ကုသလ ဝိပါက ကြိယစိတ္တာနံ သမတ္တာနံ။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း တဆဲငါးပါးကုန်သော ရူပါဝစရ ကုသိုလ် ဝိပါက ကြိယာစိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

Thus end, in all, the fifteen types of fine-material-sphere consciousness wholesome, resultant, and functional consciousness.

သက်ဟဂါထာ

၂၅။ ပဋိဓရ စူာနဘေးအနာ
ရူပါဝစရမာနသံ။
ပုညပါကကြိယာ ဘေး။
တံ ပဋိဒသဓရ ဘဝေ။

ရူပါဝစရစိတ်သည် စူာန်တို့၏ အပြားအားဖြင့် ငါးပါးပြား၏။ ထိုငါးပါးပြားပြီးသော
ရူပါဝစရစိတ်သည် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာတို့၏ အပြားအားဖြင့် တဆဲငါးပါးပြား၏။

Fine material-sphere consciousness is fivefold when divided by way of the Jāna. It becomes of the fifteen types when(futher) divided by way of the wholesome, resultant, and functional.

အရူပါဝစရစိတ် ၁၂-ပါး

ကုသိုလ်စိတ် ၄-ပါး

၂၆။ အာကာသာန္တာယတန ကုသလစိတ္တာ၊ ဝိညာဏ္တာယတန ကုသလစိတ္တာ၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန
ကုသလစိတ္တာ၊ နေဝယညာနာသညာယတန ကုသလစိတ္တာတွေတိ လူမှာနဲ့ စတ္တာရိပိ
အရူပါဝစရ ကုသလစိတ္တာနဲ့ နာမ။

အာကာသာန္တာယတန ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ ဝိညာဏ္တာယတန ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန
ကုသိုလ်စိတ်င်း၊ နေဝယညာနာသညာယတန ကုသိုလ်စိတ်င်း ဤသို့ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော
ဤစိတ်တို့သည် အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့ မည်၏။

1. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite space.
2. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite consciousness.
3. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite nothing.
4. Wholesome consciousness pertaining to the base of neither-perception-nor-nonperception.

These are the four types of immaterial-sphere wholesome consciousness.

ဝိပါက်စိတ် င-ပါး

၂၇။ အာကာသာန္တာယတန ဝိပါကစိတ္တံ့၊ ဝိညာဏ္တာယတန ဝိပါကစိတ္တံ့၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန ဝိပါကစိတ္တံ့၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါကစိတ္တံ့ခွဲတိ ကူမာနိ စတ္တာရိပိ အရှပါဝစရ ဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

အာကာသာန္တာယတန ဝိပါက်စိတ်ငွေး၊ ဝိညာဏ္တာယတန ဝိပါက်စိတ်ငွေး၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန ဝိပါက်စိတ်ငွေး၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါက်စိတ်ငွေး ဤသို့ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် အရှပါဝစရ ဝိပါက်စိတ်တို့ မည်၏။

1. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite space.
2. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite consciousness.
3. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite nothing.
4. Wholesome consciousness pertaining to the base of neither-perception-nor-nonperception.

These are the four types of immaterial-sphere wholesome consciousness.

ကြိယာစိတ် င-ပါး

၂၈။ အာကာသာန္တာယတန ကိရိယစိတ္တံ့၊ ဝိညာဏ္တာယတန ကိရိယစိတ္တံ့၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန ကိရိယစိတ္တံ့၊ နေဝသညာနာသညာယတန ကိရိယစိတ္တံ့ခွဲတိ ကူမာနိ စတ္တာရိပိ အရှပါဝစရ ကိရိယစိတ္တာနိ နာမ။

အာကာသာန္တာယတန ကြိယာစိတ်ငွေး၊ ဝိညာဏ္တာယတန ကြိယာစိတ်ငွေး၊ အာကိုဋ္ဌညာယတန ကြိယာစိတ်ငွေး၊ နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာစိတ်ငွေး ဤသို့ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် အရှပါဝစရ ကြိယာစိတ်တို့ မည်၏။

1. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite space.
2. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite consciousness.
3. Wholesome consciousness pertaining to the base of infinite nothing.
4. Wholesome consciousness pertaining to the base of neither-perception-nor-nonperception.

These are the four types of immaterial-sphere functional consciousness.

နိဂုံး

၂၉။ ကူဇ္စ်တွင် သမ္မတပါဝါရမာရွေ့ ကုသလ ဝိပါက ကြိယစိတ္တာနိ သမတ္တာနိ။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း တဆဲငါးပါးကုန်သော ရှုပါဝါရ ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယစိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

Thus end, in all, the fifteen types of fine-material-sphere consciousness wholesome, resultant, and functional consciousness.

သင်္ကာဂါထာ

၃၀။ အာလမ္မဏ္ဍာပွဲဘေဒနာ
စတုဓရရှုပွဲမာနသံ။
ပုညပါကကြိယာ ဘေဒ။
ပုန် ဒွိဒေသစာ ဋ္ဌာတံ။

အရှုပွဲစိတ်သည် အရှုတို့၏ အပြားအားဖြင့် လေးပါးပြား၏။ တဖန် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ တို့၏ အပြားအားဖြင့် တဆဲနှစ်ပါး အပြားအားဖြင့် တည်၏။

Immaterial-sphere consciousness is fourfold when classified by way of the object. When again divided by way of the wholesome, resultant, and functional, it stands at twelve types.

လောကုတ္ထရာစိတ် အကျဉ်း ၈-ပါး

မဂ်စိတ် င-ပါး

၃၁။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ်၊ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ်၊ အနာဂါမိမဂ္ဂစိတ်၊ အရဟတ္ထမဂ္ဂစိတ္ထွေတိ
ကူမာန် စတ္တာရိပိ လောကုတ္ထရ ကုသလစိတ္တာန် နာမ။

သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငင်း၊ သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်ငင်း၊ အနာဂါမိမဂ်စိတ်ငင်း၊ အရဟတ္ထမဂ်စိတ်ငင်း၊
ဤသို့ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် လောကုတ္ထရာကုသိုလ်စိတ်တို့ မည်၏။

1. Path consciousness of stream-entry.
2. Path consciousness of once-returning.
3. Path consciousness of none-returning
4. Path consciousness of Arahantship.

These are the four types of isupramundane wholesome consciousness.

ဂိုလ်စိတ် င-ပါး

၃၂။ သောတာပတ္တိဖလစိတ်၊ သကဒါဂါမိဖလစိတ်၊ အနာဂါမိဖလစိတ်၊ အရဟတ္ထဖလစိတ္ထွေတိ
ကူမာန် စတ္တာရိပိ လောကုတ္ထရ ဝိပါကစိတ္တာန် နာမ။

သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်ငင်း၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်စိတ်ငင်း၊ အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်ငင်း၊ အရဟတ္ထဖိုလ်စိတ်ငင်း၊
ဤသို့ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် လောကုတ္ထရာဝိပါကစိတ်တို့ မည်၏။

1. Fruition consciousness of stream-entry.
2. Fruition consciousness of once-returning.
3. Fruition consciousness of none-returning
4. Fruition consciousness of Arahantship.

These are the four types of isupramundane resultant consciousness.

နိဂုံး

၃၃။ ကူဇ္စ် သမ္မထာပိ အင့် လောကုတ္တရ ကုသလဝိပါကစိတ္တာနိ သမတ္တာနိ။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့်လည်း ရှစ်ပါးကုန်သော လောကုတ္တရာ ကုသိုလ် ဝိပါက်
စိတ်တို့သည် ပြီးကုန်ပြီ။

Thus end, in all, the fifteen types of fine-material-sphere consciousness wholesome, resultant, and functional consciousness.

သဂ္ဗာဂါထာ

၃၄။ စတုမဂ္ဂပွဲဘေးနဲ့
စတုဓာ ကုသလံ တထာ။
ပါကံ တသာ ဖလတ္တာတို့
အင့်ဓာနုတ္တရုံး မတံ့။

လေးပါးသော မဂ်တို့၏ အပြားအားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ်သည် လေးပါးပြား၏။ ဝိပါက်စိတ်သည်
ထိုကုသိုလ်စိတ်၏ အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့် ထို့အတူ လေးပါးပြား၏။ ဤသို့ လောကုတ္တရာစိတ်ကို
ရှစ်ပါးပြား၏ဟူ၍ သိအပ်၏။

The wholesome consciousness is fourfold, divided by way of the four paths. So too are the resultants, being their fruit. Thus the supramundane should be understood as eightfold.

စိတ်အကျဉ်း ၈၉-ပါး

ဘတ်အားဖြင့် ရေတွက်ခြင်း

၃၅။ ဒ္ဓါဒသာကုသလာနော်၊
ကုသလနေကိုသတိ။
ဆတ္ထိသေဝ ဝိပါကာနီ၊
ကြိယာစိတ္တာနီ ဝိသတိ။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ်တို့သည် တဆဲနှစ်ပါးတို့သာတည်း။ ကုသိုလ်စိတ်တို့သည် နှစ်ဆဲတပါးသာတည်း။ ဝိပါက်စိတ်တို့သည် သုံးဆဲခြာက်ပါးသာတည်း။ ကြိယာစိတ်တို့သည် နှစ်ဆယ်သာတည်း။

Thus there are twelve unwholesome types of consciousness, and twenty-one wholesome types. Resultants are thirty-six in number, and functional types of consciousness are twenty.

ဘုံအားဖြင့် ရေတွက်ခြင်း

၃၆။ စတုပညာသရ ကာမေး
ရူပေ ပန္နရသီ ရယော။
စိတ္တာနီ ဒ္ဓါဒသရူပေး
အဋ္ဌဓရနှစ်ရေ တထား။

ကာမဘုံး (သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော)စိတ်တို့ကို ၅၄-ပါးပြားကုန်၏ဟူ၍ (ပရမတ်မြင်သီ ပညာရှိသည်) ဆိုရာ၏။ ရူပဘုံး (သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော) စိတ်တို့ကို တဆဲငါးပါးတို့ဟူ၍ ဆိုရာ၏။ အရူပဘုံး (သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော) စိတ်တို့ကို တဆဲနှစ်ပါးတို့ဟူ၍ ဆိုရာ၏။ ထိမှုတပါး လောကုတ္တရာအဝတ္ထာဘုံး စိတ်တို့ကို ရှစ်ပါးပြားကုန်၏ဟူ၍ ဆိုရာ၏။

Thus there are fifty-four sense-sphere types of consciousness, and fifteen assigned to the fine material sphere. There are twelve types of consciousness in the immaterial sphere, and eight that are supramundane.

နိဂုံး

၃၇။ ကြတ္တမေကူန နှစ်တိ၊
ပဘော် ပန မာနသံ။
ဇကိုသသတ် ဝါထ၊
ဝိဘဒ္ဒီ ဝိစက္ခဏာ။

နိဂုံးကို ပြေားအဲ၊ အာရုံကိုသိခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် တပါးတည်းသောစိတ်ကို ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားအားဖြင့် တရုယ်တိုးဆယ် အပြားရှိ၏ဟူ၍ ပညာရှိတို့သည် ဝေဘန်ကြကုန်၏။ တရာ့နှစ်ဆဲတပါးရှိ၏ ဟူ၍ တနည်းလည်း ဝေဘန်ကြကုန်၏။

These difference classes of consciousness, and which thus number eighty-nine, the wise divid into one hundred and twenty-one.

စိတ်အကျယ် ၁၂၁-ပါး

၃၈။ ကထမေကူန နှစ်တိဝိုင် စိတ္တံ့ ဇကိုသသတ် ဟောတိ? -

တရုယ်တိုးဆယ် အပြားရှိသောစိတ်သည် တရာ့နှစ်ဆယ့်တပါးရှိသည် အဘယ်သို့ဖြစ်နိုင်သနည်း။

How does consciousness which is analyzed into eighty-nine types become of one hundred and twenty-one types?

လောကုတ္တရာစိတ် အကျယ်-၄၀

သောတာပတ္တီမဂ်စိတ် ၅-ပါး

ဝိတက္က ဝိစာရ ပီတိ သူခေကဂ္ဂတာ သဟိတ် ပဋိမဏ္ဍာနသောတာပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့၊ ဝိစာရ ပီတိ သူခေကဂ္ဂတာ သဟိတ် ဒုတိယဏ္ဍာနသောတာပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့၊ ပီတိ သူခေကဂ္ဂတာ သဟိတ် တတိယဏ္ဍာနသောတာပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့၊ သူခေကဂ္ဂတာ သဟိတ် စတုတ္ထဏ္ဍာနသောတာပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့၊ ဥပေါ်ကဂ္ဂတာ သဟိတ် ပဋိမဏ္ဍာနသောတာ ပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့တွေတိ ကူမာနီ ပဋိပိ သောတာပတ္တီမဂ္ဂစိတ္တံ့နာနီ နာမ။

ပိတက် ပိစာရ ပိတိ သူခ ဇကဂ္ဂတာ ဓာန်အကို ငါးပါးနှင့် တက္ကဖြစ်သော ပဋိဓရာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငွေး၊ ပိစာရ ပိတိ သူခ ဇကဂ္ဂတာ ဓာန်အကို လေးပါးနှင့် တက္ကဖြစ်သော ဒုတိယဓရာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငွေး၊ ပိတိ သူခ ဇကဂ္ဂတာ ဓာန်အကို သုံးပါးနှင့် တက္ကဖြစ်သော တတိယဓရာန် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငွေး၊ သူခ ဇကဂ္ဂတာ ဓာန်အကို နှစ်ပါးနှင့် တက္ကဖြစ်သော စတုတွေဓရာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငွေး၊ ဥပေကွာ ဇကဂ္ဂတာ ဓာန်အကို နှစ်ပါးနှင့် တက္ကဖြစ်သော ပဋိဓရာန်သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ငွေး၊ ဤသို့ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤစိတ်တို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်တို့ မည်၏။

1. First jhāna path consciousness of stream-entry together with initial application, sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
2. Second jhāna path consciousness of stream-entry together with sustained application. zest, happiness, and one-pointedness.
3. Third jhāna path consciousness of stream-entry together with initial zest, happiness, and one-pointedness.
4. Forth jhāna path consciousness of stream-entry together with zest, happiness, and one-pointedness.
5. Fifth jhāna path consciousness of stream-entry together with equanimity, and one-pointedness.

These are the five types of path consciousness of stream-entry.

အထက်မဂ်စိတ် ၁၅-ပါးနှင့် ဖိုလ်စိတ်-၂၀

၃၉။ တထာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂ အနာဂါမိမဂ္ဂ အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တာ့တွေတိ သမဝီသတိ မဂ္ဂစိတ္တာနို့။

ထိုငါးပါးစီပြားသော သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်လည်းကောင်း အနာဂါမိမဂ်စိတ်ငွေး အရဟတ္တမဂ်စိတ်ငွေး ဤသို့ အတိအကျ နှစ်ဆယ်သော မဂ်စိတ်တို့ငွေး

So too for the path consciousness of once-returning, of non-returning, and of Arahantship, making twenty types of path consciousness.

၄၀။ တထာ ဖလစိတ္တာနို့ စေတိ သမစတ္တာလီသ လောကုတ္တရစိတ္တာနို့ ဘဝနှစ်တို့။

ထိုအတိအကျနှစ်ဆယ်သော ဖိုလ်စိတ်တို့ငွေး ဤသို့ အတိအကျ လေးဆယ်သော လောကုတ္တရာစိတ် တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ (တရုယ်တကိုးဆယ်အပြားရှိသောစိတ်သည် တရုနှစ်ဆယ့်တပါးရှိသည် ဖြစ်နိုင်၏)

Similarly, there are twenty types of fruition consciousness. Thus there are forty types of supramundane consciousness.

သင်္ကာဂါထာ

၄၁။ ဓာန်းလောကဘေးနှေး
ကတွေ့ကောကံ တူ ပဋ္ဌာ။
ဂုစ္တာနှုတ္တရံ စိတ္တံ၊
စတ္တာလီသ ဝိမန္ဒိ စ။

အကျဉ်းချပ်ကား၊ ဓာန်းအင်္ဂါတိဗျာ၊ ယုဉ်ပုံအပြားအားဖြင့် တပါးတပါးသော လောကုတ္တရာစိတ်ကို
ငါးပါးစီပြားသည်ကို ပြခြား လောကုတ္တရာဖြစ်သော စိတ်ကို ၄၀-အပြားရှိ၏ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။

Divining each (supramundane) consciousness into five kinds according to different jāna factors, the supramundane consciousness, it is said, becomes forty.

လောကီ လောကုတ္တရာ ဓာန်းစိတ်အပေါင်း

၄၂။ ယထာ စ ရူပါဝစရံ၊
ဂယုတာနှုတ္တရံ တထာ။
ပဋ္ဌာနီရွှောနဘေးနှေး၊
အာရုပ္ပါးပို ပဋ္ဌာမေ။

ရူပါဝစရိတ်ကို ပဋ္ဌာန်းအစရှိသော ဓာန်းအပြား၌ သွင်းယူအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ
လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပဋ္ဌာန်းအစရှိသော ဓာန်းအပြား၌ သွင်းယူအပ်၏။ အာရုပ္ပါးပို ပဋ္ဌာန်း၌
သွင်းယူအပ်၏။

As the fine-material-sphere consciousness is treated by division into first jāna consciousness and so on, even so is the supramundane consciousness. The immaterial sphere consciousness is included in fifth jāna.

အကာဒသဝိစံ တသ္ဓာ
ပဋိမာဒီကမိရိတံ။
ဓာနမေကောကမ၌ တု၊
တေဝိသတိ ဝိစံ ဘဝ။

ထိုကြောင့် ပဋိအမဓာန်အစရိသော တမျိုးတမျိုးသော ဓာန်စိတ်ကို တဆဲတပါးစီ အပြားရှိ၏ဟူ၍
ဆိုအပ်၏။ အဆုံးပဋိမဓာန်၌ကား (စိတ်သည်) နှစ်ဆယ့်သုံးပါးအပြားရှိသည် ဖြစ်၏။

Thus the jānas begining from the first amount to eleven, they say. The last jāna(i.e the fifth) totals twenty-three.

ကုသိလ်နှင့် ဝိပါက်အကျယ်

၄၃။ သတ္တတိုံသ ဝိစံ၊
ဒွှုပညာသ ဝိစံ တထာ။
ပါကမိစ္စာဟု စိတ္တာနို့၊
အကိုသသတံ ဗျာ။

ကုသိလ်စိတ်သည် ၃၇-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုမှတပါး ဝိပါက်စိတ်သည် ၅၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ဤသို့
စိတ်တို့ကို ၁၂-ပါး ရှိ၏ဟူ၍ ပညာရှိတို့သည် ဆိုကြကုန်၏။

Thirty-seven are wholesome, fifty-two are resultants; thus the wise say that there are one hundred and twenty-one types of consciousness.

ကုတ် အဘိဓမ္မတ္ထသဂံဟေး စိတ္တသဂံဟဝိဘဂေါနာမ ပဋိမော ပရီးစွေး။

အဘိဓမ္မတ္ထသပြိုဟ်ကျမ်း၌ စိတ္တသဂံဟဝိဘဂေါမည်သော ရှေးဦးစွာသော အပိုင်းသည် ပြီးပြီ။

Thus ends the first chapter in the Manual of Abhidhamma entitled the Compendium of Consciousness.

စိတ်ပိုင်း ပြီး၏။

စေတသိကိပ်ပိုင်း

စေတသိက် လက္ခဏာ ၄-ပါး

၁။ ဇက္ခဗ္ဗိုဒ် နိရောဓာ စ၊
 ဇကလမ္မာ ဝတ္ထုကာ။
 စေတောယူတွာ ဒိုပညာသ၊
 ဓမ္မာ စေတသိကာ မတာ။

တူသောဖြစ်ခြင်း၊ တူသောချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည် (ဖြစ်၍၎င်း) တူသောအာရုံ၊ တူသောမြို့ရာ ရှိကုန်သည် (ဖြစ်၍၎င်း) စိတ်၌ယဉ်သော ၅၂-ပါးသော သဘောတရားတို့ကို စေတသိက်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

The fifty-two states associated with consciousness that arise and cease together (with consciousness) that has the same object and base (as consciousness), are known as mental factors.

အညသမာန်းစေတသိက် ၁၃-ပါး

သဗ္ဗိုဒ်တွေသာဓရဏာစေတသိက် ၈-ပါး

၂။ ကထု? - ဖသော, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, ဇကဂူတာ, ဇီဝတိနှိပ်ယံး, မနသိကာရောစေတိသတ္တိ မေ စေတသိကာ သဗ္ဗိုဒ်တွေသာဓရဏာ နာမ။

ငါးဆယ့်နှစ်ပါး အဘယ်သို့ပြားသနည်း:- How?

ဖသုင်း ဝေဒနာင်း သညာင်း စေတနာင်း ဇကဂူတာင်း ဇီဝတိနှိပ်င်း မနသိကာရင်း ဤသို့ ခုနှစ်ပါးကုန်သော ဤစေတသိက်တို့သည် သဗ္ဗိုဒ်တွေသာဓရဏာစေတသိက်တို့ မည်၏။

(1) Contact, (2) feeling, (3) perception, (4) volition, (5) one-pointedness, (6) mental life faculty, and (7) attention: these seven mental factors are termed universals, i.e. common to every consciousness.

ပကိုက်းစေတသိက် ၆-ပါး

၃။ ဝိတက္ကာ, ဝိစာရော, အဓမ္မမောက္ခာ, ဝိရိယံ, ပိတိ, ဆန္ဒာစာတိ စေတိ
ဆ ကူမေ စေတသိကာ ပကိုလွှာကာ နာမ။

ဝိတက်ငှင့်း ဝိစာရင်း အဓမ္မကွဲငှင့်း ဝိရိယင်း ပိတိငှင့်း ဆန္ဒင်း ဤသို့ ခြောက်ပါးကုန်သော
ဤစေတသိက်တို့သည် သွားစွာသာဓရဏာစေတသိက်တို့ မည်၏။

(1) Initial application, (2) sustained application, (3) decision, (4) energy, (5) zest, and
(6) desire: these six mental factors are termed occasinals.

၄။ စေမေတေ တေရသ စေတသိကာ အသုသမာနာတိ ဝေးစွာတွေ့။

ဤသို့ တဆဲသုံးပါးကုန်သော ဤစေတသိက်တို့ကို အသုသမာန်းစေသိက်တို့ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

Thus these thirteen mental factors should be understood as the ethically variables.

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ပါး

၅။ မောဟော, အဟိရိကံ, အနောတ္ထဗုံး, ဉာဏ်စံ, လောဘော, ဒီဋ္ဌံ, မာနော, ဒေါသော, ကူသုသာ
မစ္စရိယံ, ကုက္လစိုံ, ထိန်း, မိဒ္ဒံး, ပိစိကိစ္စာ စေတိ စုဒ္ဓသိမေ စေတသိကာ အကုသလာ နာမ။

မောဟင်း, အဟိရိကင်း, အနောတ္ထပ္ပင်း, ဉာဏ်စွင်း, လောဘင်း, ဒီဋ္ဌံင်း, မာနင်း, ဒေါသင်း,
ကူသုသင်း, မစ္စရိယင်း, ကုက္လစွင်း, ထိန်င်း, မိဒ္ဒင်း, ပိစိကိစ္စာင်း ဤသို့ တဆဲလေးပါးကုန်သော
စေတသိက်တို့သည် အကုသိုလ် စေတသိက်တို့ မည်ကုန်၏။

(1) Delusion, (2) shamelessness, (3) fearlessness of wrong doing, (4) restlessness,
(5) greed, (6) wrong view, (7) conceit, (8) hatred, (9) envy, (10) avarice, (11)
worry, (12) sloth, (13) topper, (14) doubt:these forteen mental factors are termed the
unwholesome.

သောဘန်စေတသိက် ၂၅-ပါး

၆။ သဒ္ဓါ, သတိ, ဟိရီ, ဉာဏ်ပုံ, အလောဘော, အဒေါသော, တဗ္ဗမန္တတ္တတာ, ကာယပသုဒ္ဓိ, စိတ္တပသုဒ္ဓိ, ကာယလဟုတာ, စိတ္တလဟုတာ, ကာယမှုဒ္ဓတာ, စိတ္တမှုဒ္ဓတာ, ကာယကမ္မာညတာ, စိတ္တကမ္မာညတာ, ကာယပါဂုညတာ, စိတ္တပါဂုညတာ, ကာယုဇ္ဇကတာ, စိတ္တဇ္ဇကတာ စေတိ ဧကူနှင့်သတိမေ စေတသိကာ သောဘန်သာဓာရဏာ နာမ။

သဒ္ဓိင်း, သတိင်း, ဟိရီင်း, ဉာဏ်ပွဲင်း, အလောဘင်း, အဒေါသင်း, တဗ္ဗမန္တတ္တတာင်း, ကာယပသုဒ္ဓိင်း, စိတ္တပသုဒ္ဓိင်း, ကာယလဟုတာင်း, စိတ္တလဟုတာင်း, ကာယမှုဒ္ဓတာင်း, စိတ္တမှုဒ္ဓတာင်း, ကာယကမ္မာညတာင်း, စိတ္တကမ္မာညတာင်း, ကာယပါဂုညတာင်း, စိတ္တပါဂုညတာင်း, ကာယုဇ္ဇကတာင်း, စိတ္တဇ္ဇကတာင်း ဤသို့ တရုယ်တန်ဆယ်သော စေတသိက်တို့သည် သောဘန်သာဓာရဏ စေတသိက်တို့ မည်ကုန်၏။

(1) Faith, (2) mindfullness, (3) shame (4) fear of wrong doing, (5) non-greed, (6) non-hatred, (7) neutrality of mind, (8) tranquility of the (mental) body, (11) lightness of consciousness, (12) malleability of the (mental) body, (13) malleability of consciousness, (14) wieldiness of the (mental) body, (15) wieldiness of consciousness, (16) proficiency of the (mental) body, (17) proficiency of consciousness, (18) rectitude of the (mental) body and (19) rectitude of consciousness: these nineteen mental factors are termed the universal beautiful factors.

ဝိရတိစေတသိက် ၃-ပါး

၇။ သမ္မဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တာ, သမ္မာအာမိုဝါ စေတိ တိသော ဝိရတိယော နာမ။

သမ္မဝါစာင်း သမ္မာကမ္မန္တင်း, သမ္မာအာမိုဝါင်း ဤသို့ သုံးပါးသော သဘောတရားတို့သည် ဝိရတိစေတသိက်တို့ မည်၏။

(1) Right speech, (2) right action, and (3) right livelihood: these three are termed abstinence.

အပွဲမညာစေတသိက် J-ပါး ပညီနှုန်းစေတသိက်

၈။ ကရုဏာ၊ မျိတ်သာ အပွည့်သယော နာမာတိ သဗ္ဗာထာပိ ပညီခြိုးယန် သဒ္ဓိ ပဋိတ်သတိမေ
စေတသိကာ သောဘနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကရာဇာသည်င်း မှုဒ္ဓတာသည်င်း၊ အပွဲမညာစေတသိက်တို့ မည်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း ပညီနှေ့စေတသိက်နှင့်တကွ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော ဤစေတသိက်တို့ကို သောဘန်တို့ ဟူ၍ သိထိက်ကုန်၏။ (ဤသို့ ငါးဆဲနှစ်ပါးပြား၏)

(1) Compassion, (2) appreciative joy: these three are termed illimitables. Together with the faculty of wisdom these twenty-five, in all, are to be understood as beautiful mental factors.

သင်္ကာ

၆။ မတ္ထာဝတာ စ -
 တေရသညသမနာနာ စ၊
 စုဒသကုသလာ တထာ။
 သေဘာနာ ပဋိစီသာတိ၊
 ဒိပညာသ ပဝစ္စရေ။

အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးကို ပြေားအံ့၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် အညွတ်များမည်ကုန်သော တဆုံးသုံးပါးသော စေတသိက်တိုင်း၊ ထိုမှုတပါး အကုသိုလ်မည်ကုန်သော တဆုံးလေးပါးသော စေတသိက်တို့လည်းကောင်း၊ သောသနမည်ကုန်သော နှစ်ဆုံးပါးသော စေတသိက်တိုင်း ဤသို့ ငါးဆယ့်နှစ်ပါးဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

Thus:

Thirteen are ethically variable, and fourteen are unwholesome. Twenty-five are beautiful. Thus fifty-two have been enumerated.

သမ္မယောကနည်း ၁၆-ပါး နိဒါန်း

၁၀။ တေသံ စိတ္တာဝိယူတ္တာနံ၊
ယထာယောကမိတာ ပရံ။
စိတ္တာပြုအေသု ပစွေကံ၊
သမ္မယောဂေါ် ပဂ္ဂစွဲတိ။

ဤအခါမှ နောက်၌ စိတ်နှင့်မကွေမကွာယျဉ်ကြကုန်သော ထိုစေတသိက်တို့၏ ဥပါဒ်သောစိတ်တို့၌
အသီးအသီး ယျဉ်ပုံယျဉ်နည်းကို ယျဉ်ထိက်သည်အားလျော်စွာ ဆိုအပ်၏(ဆိုပေအံ-ဟရလို့)။

In the following we will explain, in the appropriate ways, the association of each of these mental adjuncts with the different states of consciousness.

သမ္မယောကနည်း သင်္ကာဂါထာ

၁၁။ သတ္တ သဗ္ဗတ္တ ယုဇ္ဇိုံး၊
ယထာယောကံ ပကိုဏ္ဏကာ။
စုဒ္ဓသာ ကုလေသွေဝ၊
သေဘာနေသွေဝ သေဘာနာ။

သဗ္ဗစိတ္တသာဓရဏစေတသိက် ခုနှစ်ပါးတို့သည် အလုံးစုံသောစိတ်တို့၌ ယျဉ်ကုန်၏။ ပကိုဏ်း
စေတသိက် ခြောက်ပါးတို့သည် အလုံးစုံသောစိတ်တို့၌ ယျဉ်ထိက်သည်အားလျော်စွာ ယျဉ်ကုန်၏။
တဆုံးလေးပါးသော အကုသိုလ်စေတသိက်တို့သည် အကုသိုလ်စိတ်တို့၌သာ ယျဉ်ထိက်သည်အားလျော်စွာ
ယျဉ်ကုန်၏။ သေဘာနစေတသိက် နှစ်ဆုံးပါးတို့သည် သေဘာနစိတ်တို့၌သာ ယျဉ်ထိက်သည်အားလျော်စွာ
ယျဉ်ကုန်၏။

Seven are linked with every type of consciousness. The occasinals are linked in the appropriate ways. Fourteen are linked only with the unwholesome types, and the beautiful factors only with the beautiful types (of consciousness).

အညသမာန်းစေတသိက်သမ္မယောဂနည်း

၁၂။ ကို ?

သမ္မတနိုင်သာမာရဏာ တာဝ သတ္တိမေ စေတသိကာ သမ္မသုပိ ဇကူနန်ဝတိစွဲတွဲပြီအေသာ လုပ္နိ။ (ဘဂ္ဂ)

အဘယ်သို့ ယဉ်ကုန်သနည်း။

In What Way?

In the first place, the seven universal mental factors are found in all the eighty-nine types of consciousness.

၁၃။ ပကိုဇ္ဈကေသု ပန် ဝိတကြား တာဝ ဒိပ္ပခိုညာဏဝိုတကာမာဝစရိတ္ထားသု စေဝ ဧကာဒသသု
ပဋ္ဌမရွှေနှစ်တ္ထားသုစာတိ ပဋ္ဌပညာသီတ္ထားသု ညပ္ပဇ္ဇိုတီ။ (၂၅၅)

အဘိုတပါးကား၊ ပက်က်းစေတသိက်တို့တွင် ဝိစာရစေတသိက်စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ (ညွှန်ပြ-
အပ် ကုန်သော) ဝိတက်သည် ဒွေပန္တဝိညာက်တဆယ်သည် ကြော်အပ်သော ကာမစိတ် ၄၄-ပါးတိုင်း၊
တဆယ့်တပါးကုန်သော ပုံမဏျာန်စိတ်တိုင်း၊ ဤသို့ ၅၅-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Initial application arises in fifty-five types of consciousness: in all types of sense-sphere consciousness except the two sets of fivefold sense ($54-10=44$); and also in the eleven types of first jhāna consciousness ($44+11=55$).

၁၄။ ပိတေရာ့ ပန် တေသု စော ဒကာဒသသု ဒုတိယမျာနိတ္ထုသတေတိ ဆသင့်စိတ္ထုသု ညွှန်တိ။
(၃၁၆)

အဘိုတပါးကား၊ ပိစာရသည် ထို ၅၅-ပါးသောစိတ်တို့ငှင့်၊ တဆယ့်တပါးကုန်သော ဒုတိယရျာန်စိတ်တို့ငှင့်၊ ကြိုသို့ ၆၆-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Sustained application arises in sixty-six types of consciousness: in those fifty-five and in the eleven types of second jhāna consciousness ($55+11=66$).

၁၅॥ အမိမေကျွာ ဒိပဋ္ဌဗိဉာဏ် ဝိစိကိစ္စသဟဂတ ဝန့်တ စိတ္ထူသု ॥ (၄၁၈)

အမိမေကျွာသည် ဒွေပဋ္ဌဗိဉာဏ် ၁၀, ဝိစိကိစ္စသဟဂတသည် ကြော်အပ်သော ရရ-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Sustain application arrise in sixty-six types of consciousness: in those fifty-five and in the eleven types of second jhāna consciousness ($55+11=66$).

၁၆॥ ဝိရိယံ ပဋ္ဌဗိရဝန္တန ဒိပဋ္ဌဗိဉာဏ် သမ္မင်္ဂလာ သနီရဏဝန့်တ စိတ္ထူသု။ (၅၁၃)

ဝိရိယံသည်ပဋ္ဌဗိရဝန္တနဲ့ ဒွေပဋ္ဌဗိဉာဏ် သမ္မင်္ဂလာနဲ့ သနီရဏသည်ကြော်အပ်သော ၇၃-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Energy arrise in all types of consciousness excluding the five-sense door advertizing consciousness, the two sets of five sense consciousness, receving consciousness, and investigating consciousness ($89-16=73$).

၁၇॥ ပိတိ ဒေါမနသုပေကွာ သဟဂတ ကာယဝိဉာဏ် စတုတ္ထနာန ဝန့်တစိတ္ထူသု။ (၆၅၁)

ပိတိသည် ဒေါသမူဒွေး ဥပေကွာသဟဂတစိတ် ၅၅, ကာယဝိဉာဏ်ဒွေး, စတုတ္ထမျာနစိတ် ၁၁-ပါးသည် ကြော်အပ်သော ၅၁-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Zest arises in all tyoes of consciousness excluding those accopanied by displeasure and equanimity, body-consciousness and in forth jhāna consciousness ($121-(2+55+2+11)=51$).

၁၈॥ ဆန္ဒ္ဓာ အဟေတုက မောမူဟ ဝန့်တစိတ္ထူသု။ (၇၂၉)

ဆန္ဒ္ဓာသည် အဟိတ်စိတ်-၁ရပါး၊ မောမူဒွေးသည် ကြော်အပ်သော တခုယှတ် ခုနှစ်ဆယ်သော စိတ်တို့၏ ဖြစ်၏။

Desire arise in all types of consciousness excluding the rootless and the two types of consciousness accompanied by delusion ($89-20=69$).

သင်္ကာဂါထာများ

၁၉။ တေ ပန စိတ္တပြီဒါ ယထာဏ္ဍမံ။
 ဆ သု၌ ပွဲပညာသ၊
 ဇကာဒသ စ သောဇ္ဇသ။
 သတ္တတိ ပီသတိ စော၊
 ပကိုဇ္ဇက ပိဝန္တိတာ။

ပွဲပညာသ ဆသု၌၊
 ဋ္ဌသတ္တတိ တိသတ္တတိ။
 ဇပညာသ ဇေဂျာန်-
 သတ္တတိ သပကိုဇ္ဇကာ။

အကျဉ်းချပ်ကား- ပကို၏းစေတသိက်သည် ကြော်အပ်ကုန်သော ထိုစိတ်တို့သည် အကြင်အကြင် အစဉ်ရှိတိုင်း ၆၆-ပါးသည်ငှင့်း ၅၅-ပါးသည်ငှင့်း ၁၁-ပါးသည်ငှင့်း ၁၆-ပါးသည်ငှင့်း ၇၀-သည်ငှင့်း ၂၀-သည်ငှင့်း ဖြစ်ကုန်၏။

ပကို၏းစေတသိက်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ထိုစိတ်တို့သည် အကြင်အကြင် အစဉ်ရှိတိုင်း ၅၅-ပါးသည်ငှင့်း ၆၆-ပါးသည်ငှင့်း ၇၈-ပါးသည်ငှင့်း ၇၃-ပါးသည်ငှင့်း ၇၃-ပါးသည်ငှင့်း ၆၁-ပါးသည်ငှင့်း ၆၉-ပါးသည်ငှင့်း ဖြစ်ကုန်၏။

Those types of consciousness in order are:

Sixty-six, fifty-five, eleven, sixteen, seventy, and twenty without the occasinals.

Fifty-five, sixty-six, seventy-eighty, seventy-three, fifty-one, and sixty-nine with the occasinals.

အကုသိုလ်စေတသိက် သမ္မတရေး ၅-ပါ:

၂၀။ အကုသလေသူ ပန် မောဟော, အဟိရိကံ, အနောတပံ့, ဥခွစ္စာတိ စတ္တာရောမေ စေတသိကာ သဗ္ဗာကုသလာသာဓရဏာ နာမ၊ သမ္မသုပ် ဒိုဒေသာကုသလေသူ လူဗျာ။ (၁၁၂)

အဘို့တပါးကား အကုသိုလ်စေတသိက်တို့တွင် မောဟင်း အဟိရိကင်း အနောတဗွဲင်း ဥခွစ္စာင်း ဤသို့ လေးပါးကုန်သော ဤစေတသိက်တို့သည် အလုံးစုံသော အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော စေတသိက်တို့မည်၏။ (အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော တဆယ့်နှစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၏ ရအပ်ကုန်၏)

Of the unwholesome mental factors, these four factors - delusion, shamelessness, fearlessness of wrongdoing, and restlessness - are called universal unwholesome factors. They are found in all twelve unwholesome types of consciousness.

၂၁။ လောဘော အဋ္ဌသူ လောဘသဟဂတစိတ္ထော် လူဗျာ။
လောဘကို ရှစ်ပါးကုန်သော လောဘသဟဂတ်စိတ်တို့မှုသာ ရအပ်ကုန်၏။
Greed is found only in the eight types of consciousness accompanied by greed.

၂၂။ ဒိဋ္ဌ စတူသူ ဒိဋ္ဌကတသမ္မယုတ္ထသူ။
ဒိဋ္ဌကို လေးပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌကတသမ္မယုတ်စိတ်တို့မှုသာ ရအပ်၏။

Wrongview arises in the four types of (greed-rooted) consciousness associated with wrong view.

၂၃။ မာနော စတူသူ ဒိဋ္ဌကတဝိပ္ပယုတ္ထသူ။ (၂၁ ၈-၄-၄)
မာနကို လေးပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌကတဝိပ္ပယုတ်စိတ်တို့မှုသာ ရအပ်၏။
Conceit is found in the four types of (greed-rooted) consciousness dissociated from wrong view.

၂၄။ ဒေါသော, ကူသာ, မစ္စရိယံ, ကုက္ကစ္စာတိ ဒီသူ ပဋိယာမ္မယုတ္ထစိတ္ထသူ။ (၅၂)
ဒေါသင်း, ကူသာင်း, မစ္စရိယင်း, ကုက္ကစ္စာင်း ဤစေတသိက်တို့ကို နှစ်ပါးကုန်သော ပဋိယာမ္မယုတ်စိတ်တို့မှုသာ ရအပ်၏။
Hatred, envy, avarice, and worry are found in the two types of consciousness associated with aversion.

၂၅။ ထိန် မိဒ္ဒဗု ပဋိသူ သသခါရိကစိတ္တေသူ။ (၄၅)

ထိန် မိဒ္ဒကို ငါးပါးကုန်သော သသခါရိကစိတ်တို့၏သာ ရအပ်ကုန်၏။

Sloth and torpor are found in the five types of prompted consciousness.

၂၆။ ဝိစိကိစ္စာ ဝိစိကိစ္စာသဟဂတစိတ္တေယေဝါတီ။ (၅၁)

ဝိစိကိစ္စာကို ဝိစိကိစ္စာသဟဂတ်စိတ်၏သာ ရအပ်၏။

Doubt is found only in the type of consciousness associated with doubt.

သဂ္ဗာဟဂါထာများ

၂၇။ သဗ္ဗာပုလျေသူ စတ္တာရော၊
လောဘမူလေ တယော ဂတာ။
ဒေါသမူလျေသူ စတ္တာရော။
သသခါရေ ဒွယံ တထာ။
ဝိစိကိစ္စာ ဝိစိကိစ္စာ-
စိတ္တေ စာတိ စုဒွဲသာ။
ဒွဲဒသာကုသလေသွေ။
သမ္မယုဇ္ဇား ပဋိဓာ။

လေးပါးသောစေတသိက်တို့သည် အလုံးစုံသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ သုံးပါးသော စေတသိက်တို့သည် လောဘမူစိတ်၏သာ ဖြစ်ကုန်၏။ လေးပါးသောစေတသိက်တို့သည် ဒေါသမူစိတ်တို့၏သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိန်,မိဒ္ဒ နှစ်ပါးအပေါင်းသည် သသခါရိကစိတ် ငါးပါး၏သာ ဖြစ်၏။ ထိမှတပါး ဝိစိကိစ္စာသည် ဝိစိကိစ္စာစိတ်၏သာ ဖြစ်၏။ ဉာဏ် တဆယ့်လေးပါးသော အကုသိုလ်စေတသိက်တို့သည် တဆယ့်နှစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၏သာ ငါးပါးအပြားအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။

Four are found in all unwholesome states, three in those rooted in greed, four in those rooted in hatred, and so are two in the prompted.

Doubt is found in the consciousness accompanied by doubt. Thus the fourteen (factors) are conjoined only with the twelve unwholesome (types of consciousness) in five ways.

သောဘန်စေတသိက် သမ္မယောဂနည်း ၄-ပါး

၂၈။ သောဘန်သူ ပန် သောဘန်သာဓရဏာ တာဝ ဇကူနှစ်သာတိမေ စေတသိကာ သမ္မသုပိ ဇကူန်သုံး သောဘန်စိတ္ထာသူ သံပို့ဇ္ဈိုး။ (၁၅၉)

အပို့တပါးကား ဆသာဘန်စိတ်တို့တွင် ဝိရတိစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ သောဘန်သာဓရဏတို့မည်သော တခုယုတ်နှစ်ဆယ်သော ဤစေတသိက်တို့သည် အလုံးစုံကုန်သော တခုယုတ်ခြာက်ဆယ်သော သောဘန် စိတ်တို့၌ ရှိကုန်၏(ယျဉ်ကုန်၏)။

Of beautiful, firstly, the nineteen universal beautiful factors are found in all the fifty-nine types of beautiful consciousness.

၂၉။ ဝိရတိယာ ပန် တိသောပိ လောကုတ္တရိတ္ထာသူ သမ္မထာပိ နိယတာ ဇကတောဝ လူဗျား။ လောကိယေသူ ပန် ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ ကဒါစိ သန္တိသန္တိ ဝိသုံး ဝိသုံး။ (၂၊ ၈-၈)

အဘို့တပါးကား သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဝိရတိစေတသိက်တို့ကို လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ အလုံးစုံသောအပြား အားဖြင့် အမြဲယျဉ်ကုန်လျက် တပြီးနက်တည်းပင် ရအပ်ကုန်၏။ အဘို့တပါးကား လောကိစိတ်တို့တွင် ကာမာဝစရကုသုံးလိုလိုစိတ်တို့၌ကား တရုတ္တခါ၌ သီးခြား၍ သီးခြား၍ ထင်ကုန်၏(ယျဉ်ကုန်၏)။

The three abstinences are necessarily found together in their entirety in every supramundane type of consciousness. But in the mundane sense-sphere wholesome types of consciousness they are only sometimes present (and then) separately (8+8=16).

၃၀။ အပွဲမညာယော ပန် ဒွါဒသု ပဋိမဏ္ဍာနဝို့တ မဟဂ္ဂတစိတ္ထာသူ စေဝ ကာမာဝစရကုသလေသူ စ သဟေတုကကာမာဝစရ ကိရိယစိတ္ထာသူ စာတိ အဋ္ဌဝိသတိ စိတ္ထာသွေဝ ကဒါစိ နာနာ ဟုတွာ ာယ္နိုး၊ ဥပေါ်ဘသဟဂတေသူ ပန်တွေ ကရာဏာ မှုဒိတာ န သန္တိတိ ကေစိ ဝဒ္နိုး။ (၃၁၂)

အဘို့တပါးကား အပွဲမညာစေတသိက်တို့သည် တဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော ပဋိမဓရနှစ်စိတ်သည် ဤ၌အပ်သော မဟဂ္ဂတစိတ်တို့လည်းကောင်း၊ ကာမာဝစရကုသုံးလိုလိုစိတ်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော စိတ်တို့၌သာ တခါတရုံး အသီးအခြားတို့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါဒအထူးကို ဆိုးအံး၊ ဤနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသောစိတ်တို့တွင် ဥပေါ်ဘသဟဂတ်ရှစ်ပါးတို့၌ ကရာဏာ မှုဒိတာ စေတသိက်တို့သည် မရှိကုန်၊ ဤသို့ အချို့ဆရာတို့သည် ဆိုကုန်၏။

The illimitables arise at times variably in twenty-eight types of consciousness - namely, the twelve sublime types of consciousness excluding the fifth Jāna, the (eight types of) sense-sphere wholesome consciousness and the (eight types of) sense-sphere functional consciousness with roots ($12+8+8=28$) Some, however, say that compassion and appreciative joy are not present in types of consciousness accompanied by equanimity.

၃၁။ ပညာ ပန် ဒ္ဓိဒသသု ဉာဏ်သမ္မယုတ္တကာမာဝစရစိတ္တေသု စေဝ သမ္မားသုပိ ပန္တိုံသ
မဟဂုတဲလောကုတ္တရစိတ္တေသု စာတိ သတ္တစတ္တာလီသစိတ္တေသု သမ္မယောက် ဂန္ဓတိတိ။ (၄၊ ၄၇)

အဘို့တပါးကား၊ ပညာစေတသိကိုသည် ၁၂-ပါးကုန်သော ဉာဏ်သမ္မယုတ်ကာမာဝစရစိတ်တို့
လည်းကောင်း အလုံးစံလည်းဖြစ်ကုန်သော မဟဂုတဲလောကုတ္တရာစိတ်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ ၄၇-ပါးသော
စိတ်တို့၏ ယဉ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

Wisdom goes into combination with forty-seven types of consciousness - namely, the twelve types of sense-sphere consciousness associated with knowledge, and all thirty-five sublime and supramundane types of consciousness ($12+35=47$).

သင်္ကာဂါထာများ

၃၂။ ဓကူန ဓိသတိဓမ္မာ၊
ဓာယန္တာ ကူနသန္တိသူ။
တယော သောင့်သစိတ္တေသု၊
အဋ္ဌဓိသတိဒုယ်။
ပညာ ပကာသိတာ သတ္တာ၊
စတ္တာလီသ ဓိဓဇောပိ။
သမ္မယုတ္တာ စတုရော်၊
သောဘန္ဒဆွဲဝ သောဘနာ။

တရုယ် နှစ်ဆယ်သော သဘောတရားတို့သည် တရုယ်ပြောက်ဆယ်သောစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကုန်၏။
သုံးပါးသောစေတသိကိုသည် ၁၆-ပါးသော စိတ်တို့၏ ဖြစ်ကုန်၏။စေတသိက်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်
၂၈-ပါးသောစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကုန်၏။ ပညာကို ၄၇-ပါးအပြားရှိသောစိတ်တို့၏ ပြအပ်၏။ ဤသို့
သောဘန္ဒစေတသိကိုသည် သောဘန်စိတ်တို့၏သာ လေးပါးအားဖြင့် ယဉ်ကုန်၏။

Nineteen states arise in fifty-nine, three in sixteen, two in twenty-eight types of consciousness. Wisdom is declared to be found in forty-seven types. Thus beautiful (factors) are found only in the beautiful (types of consciousness), combined in four ways.

နိယတ၊ အနိယတယောကိ စေတသိက်များ

၃၃။ လူသာ မဖွေရ ကုဋ္ဌ-
ဝိရတိ ကရဏာဒယော။
နာနာ ကဒါစိ မာနော စ၊
ထိနမိန္ဒံး တထာ သဟ။

၃၄။ ယထာဂုတ္တာနှင့်သာရောနဲ့
သေသာ နိယတယောကိနော။
သဂ်ဟန္တ ပဝက္ခာမို့
တေသား ဒါနိ ယထာရဟံ။

အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော သမွယောဂနည်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့် လူသာ မဖွေရ ကုဋ္ဌ
ဘဘဘဘဘဘဘဝိရတိ ကရဏာ မှုဒိတာ စေတသိက်တို့သည် တသီးတခြား တပါးစီဖြစ်ကုန်လျက်
တရုတ်တခါ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ မာနလည်း တရုတ်တခါ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိနမိန္ဒံသည် ထိုတရုတ်တခါ၌ အတူတကွဖြစ်၏။
ကြိုင်းသောစေတသိက်တို့သည် အမြှုပ်လေ့ရှိသော စေတသိက်တို့မည်၏။
ယခုအခါ၌ ထိုစေတသိက်တို့၏ သဂ်ဟနည်းကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဆိုပေအံး။

Envy, avarice, worry, abstinences, compassion, etc. (i.e. appreciativelyt joy), and conceit arise separately and occasionally. So do sloth and topor, but in combination.

The remaining factors, apart from those mentioned above (52-11=41), are fixed adjuncts.

Now I shall speak of their combination accordingly.

သင်ဟနည်း ၃၃-ပါး

သင်ဟဂါထာများ

၃၅။ ဆတ္ထိုံးသာနတ္ထရေး မမွား
ပွဲတ္ထိုံးသ မဟဂုတေး။
အဋ္ဌတ္ထိုံးသာပို့ လူဗြို့
ကာမာဝစရဲ သောဘနေး။

သတ္ထိုံးသတို့ ပူည့်မှု
ဒွဲဒသာ ဟောတူကော် စဲ။
ယထာသမှုဝယောဂေါ်။
ပွဲဓာ တတ္ထု သက်ဟော။

လေကုတ္ထရာစိတ်၌ ၃၆-ပါးသော သဘောတရားတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ မဟဂုတ်စိတ်၌
၃၇-ပါးသော သဘောတရားတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ကာမာဝစရသောဘန်စတ်တို့၌ ၃၈-ပါလည်းဖြစ်ကုန်သော
သဘောတရားတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။

အကုသိုလ်စိတ်၌ ၂၇-ပါးသော သဘောတရားတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ အဟိုတ်စိတ်၌ ၁၂-ပါးကုန်သော
သဘောတရားတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယူဉ်ခြင်းဖြင့် ထိုစိတ်တို့၌
ငါးပါးအပြားအားဖြင့် ပေါင်ယူရော့က်နည်းသည် ဖြစ်၏။

Thirty-six factors arise in the supramundane (consciousness). Thirty-five in sublime, thirty-eight in the sense-sphere beautiful.

Twenty-seven in the unwholesome, twelve in rootless. According to the way they arrise their combination therein fivefold.

လောကုတ္ထရာစိတ် သဂံဟနည်း ၅-ပါး

၃၆။ ကထံ ?--

လောကုတ္ထရေသူ တာဝ အငွေသူ ပဋိမဏ္ဍာနီကစိတ္တေသူ အညသမာနာတေရသာစေတသိကာ,
အပွဲမညာဝန့်တာ တော်သတိသောဘန်စေတသိကာစေတိ ဆတ္တိုံသဓမ္မာ သဂံဟံ ဂစ္ဆို။ (၁၃၆)

အဘယ်သို့ ရအပ်သနည်း။

(မဟဂ္ဂတ်စိတ်တို့မှ) ရျေးဦးစွာ (ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော) လောကုတ္ထရာစိတ်တို့တွင် ရှစ်ပါကုန်သော
ပဋိမစာန်နှင့် ယုဉ်သောစိတ်တို့မှု အညသမာန်းတို့မည်သော တဆဲသုံးပါးသော စေတသိက်တို့ငှင့်၊
အပွဲမညာသည် ကြည်အပ်ကုန်သော ၂၃-ပါးသော သောဘန်စေတသိက်တို့ငှင့်၊ ဤသို့ ၃၆-ပါးသော
သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

First, in the eight types of supramundane first jāna consciousness, thirty-six factors enter into combination, namely, thirteen ethically variables and twenty-three beautiful mentalfactors, excluding the two illimitables ($13+23=36$).

တထာ ဒုတိယဏ္ဍာနီကစိတ္တေသူ ဝိတက္ကဝါး။ (၂၃၅)

ဒုတိယဏ္ဍာန်နှင့်ယုဉ်သောစိတ်တို့မှု ဝိတက်သည်ကြည်အပ်ကုန်သော ထို ၃၅-ပါးသော
သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

Simailarly, in the supramundane second jāna types of consciousness, all above are included except initial application(35).

တတိယဏ္ဍာနီကစိတ္တေသူ ဝိတက္ကဝိစာရဝါး။ (၃၃၄)

တတိယဏ္ဍာန်နှင့်ယုဉ်သောစိတ်တို့မှု ဝိတက်, ဝိစာရသည် ကြည်အပ်ကုန်သော ထို ၃၄-ပါးသော
သဘောတရား တို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In third jāna types of consciousness, (all those) are excluded initial application and sustainind application (34).

စတုရွှေနိက စိတ္ထသူ ပိတက္ခဝိစရပီတိဝဇ္ဇာ။ (၄၁၃)

စတုတ္ထရွှေနှင့်ယူဉ်သောစိတ်တို့၏ ပိတက်,ပိစာရ,ပိတိသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော ထို ၃၃-ပါးသော သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In forth jāna types of consciousness, (all those) are excluding initial application, sustaind application and zest (33).

ပဋိမရွှေနိကစိတ္ထသုပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာ စေ ၈၀ သံယုနှစ်တိ။ (၅၁၃)

ပဋိမရွှေနှင့်ယူဉ်သောစိတ်တို့၏လည်း ဥပေက္ခာနှင့် တက္ခဖြစ်ကုန်သော ထို ၃၃-ပါးသော သဘောတရား တို့ကိုပင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

In fifth jāna types of consciousness, (those same factors of the forth jāna) are includeding accopanied by equanimity (instead of happiness) (33).

သဗ္ဗာပိ အနွှေသူ လောကုတ္ထရိတ္ထသု ပဋိကရွှေနဝသန ပဋိဓာဝသဂံဟော ဟောတိတိ။

ဤသို့ အလုံခုံသောအပြားအဖြင့်လည်း ရှစ်ပါးကုန်သော လောကုတ္ထရာစိတ်တို့၏ ပဋိကရွှေန၏ အပြားအားဖြင့် ငါးပါးအပြားအဖြင့်သာ ပေါင်းယူရောဂါ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။

Thus altogether , for eight types of supramundane first consciousness, combination is five fold by way of the five kinds of jāna.

၃၇။ ဆတ္ထို့သ ပဋိတ္ထို့သ စ၊
စတုတ္ထို့သ ယထာက္ခမံ။
တေတ္ထို့သ ဒွယ်မိစွေးဝံး၊
ပဋိဓာနှစ်ရေး ဌ္ဂာတာ။

လောကုတ္ထရာစိတ်တို့၏ သံယာနည်းတို့သည် အကြင်အကြင်အစဉ်ရှိတိုင်း ဆတ္ထို့သသံယာင်း၊ ပဋိတ္ထို့သသံယာင်း၊ စတုတ္ထို့သသံယာင်း၊ တေတ္ထို့သသံယာင်း ၂-ပါးအပေါင်းငွေး၊ ဤသို့ ငါးပါးအပြားအားဖြင့် တည်၏။

Respectively there are thirty-six, thirty-five, thirty-four, and thirty-three in the last two. Thus in five ways they exist in the supramundane.

မဟရှုတ်စိတ် သဂ္ဗာနည်း ၅-ပါး

၃၇။ မဟဂုတေသု ပန် တိသု ပဋိမဏ္ဍာနီကစိတ္တသု တာဝ အညသမနာ တေရသစေတသိကာ ဝိရတိတ္ထယဝို့တာ ဒွိုဝိသတိ သောဘန်စေတသိကာ စေတိ ပဋိတ္ထံသဓမ္မာ သဂ္ဗာဟံ ဂုဏ္ဍာ။ (၁၃၅)
ကရာဏာ မူဒို့တာ ပနေတ္ထ ပစ္စကမေဝ ယောဇူတ္ထာ။

အဘို့တပါးကား၊ မဟရှုတ်စိတ်တို့တွင် (ဒုတိယဓာန်စသည်တို့မှ) ရှေးဦးစွာ (ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော) ပဋိမဓာန်နှင့်ယျဉ်သောစိတ်တို့မြှု အညသမန်းတို့မည်သော ၁၃-ပါးသော စေတသိက်တို့လည်းကောင်း ဝိရတိသုံးပါးအပေါင်းသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ၂၂-ပါးသော စေတသိက်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ ၃၅-ပါးသော သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။ (အမှားစကား ချပ်ညှပ်လိုက်းအံ့၊ ဤ ၃၅-ပါးတို့တွင် ကရာဏာ မူဒို့တာတို့ကို တပါးစိသာ ယျဉ်စေတိက်ကုန်၏။)

Simallary, in the sublime types of consciousness, first in three types of first jāna consciousness, thirty-states enter into combination, namely, thirteen ethically variable mental factors and twenty-tow beautiful mental factors, excluding the three abstinences (13+22=35). But here compassion and appriciative joy should be combined separately.

တထာ ဒုတိယဓာန်းကစိတ္တသု ဝိတက္ကဝို့။ (၂၁၃)

ဒုတိယဓာန်နှင့်ယျဉ်သောစိတ်တို့မြှု ဝိတက်သည်ကြုံအပ်ကုန်သော ထို ၃၄-ပါးသော သဘောတရား တို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

Simailarly, in the second jāna consciousness, (all those are included)except initial application(34).

တတိယဓာန်းကစိတ္တသု ဝိတက္ကဝိစာရာဝို့။ (၃၁၃)

တတိယဓာန်နှင့်ယျဉ်သောစိတ်တို့မြှု ဝိတက်,ဝိစာရသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ထို ၃၃-ပါးသော သဘောတရား တို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

In the third jāna consciousness, all except initial application and sustaind application (33).

ଠତ୍ତିକୁଣ୍ଡଳାକିରଣ୍ଟିକୁ ପିତଙ୍ଗପିତାରିତିଙ୍କୁ॥ (୮୧୨)

စတုတ္ထမျာန်နှင့်ယဉ်သောစိတ်တို့၏ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ထို ၃၂-ပါးသော သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

In the forth jāna consciousness, all except initial application and sustained application and zest (33).

ပုဂ္ဂမန္တာနိုကစိတ္ထသူ ပန် ပန္တရသသု အပွဲမညာယော နဲ့ လုပ္ပန္နိတိ။ (၅၃၀)

အဘိုးတပါးကား ၁၅-ပါးကုန်သော ပွဲမရှေ့နှင့်ယဉ်သောစိတ်တို့၏ အပွဲမှတို့ကို မရအပ်ကုန်။

In the fifth jāna consciousness illimitables are not obtained 930).

ဤသို့ အလုံးဖြင့်သောအပြားအဖြင့်လည်းကျော်ပါးကုန်သော မဟဂ္ဂတ်စိတ်တို့၏ ပဋကဓရနှင့် အပြားအားဖြင့် ငါးပါးအပြားအဖြင့်သာ ပေါင်းယူရော်က်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။

Thus altogether, for twenty-seven types of supramundane first consciousness, combination is five fold by way of the five kinds of jāna.

သင်္ကာ

ରବ୍ରି ॥ ପଛଟ୍ଟିଁ ଯ ଦତ୍ତଟ୍ଟିଁ ଯ ।
 ଦେଟ୍ଟିଁ ଯ ଗ ଯତ୍ତାଲ୍ଲମ୍ ॥
 ଖାଟ୍ଟିଁ ଯ ଶେଠ ତିଁ ଚେତିଁ ।
 ପାନ୍ଧବାଂ ମହାରତୋ ॥

မဟရှုတ်စိတ်တို့၏ သက်ဟန်ည်းတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ပွဲတို့သ သက်ဟင်း၊ စတုတို့သ သက်ဟင်း၊ တော်တို့သ သက်ဟင်း၊ ဗာတို့သ သက်ဟင်း၊ တို့သ သက်ဟင်း၊ ဤသို့ ငါးပါးအပြားအားဖြင့် တည်ကုန်၏။

There are respectively thirty-five, thirty-four, thirty-three, thirty-two, and thirty. Fivefold is the combination in the sublime.

ကာမာဝစရသောဘန်စိတ် သက်ဟနည်း ၁၂-ပါး

၄၀။ ကာမာဝစရသောဘန်သူ ပန် ကုသလေသူ တာဝ ပဋိမဒ္ဒယေ အညသမာနာ တေရသစေတသိကာ၊
ပဋိသတိ သောဘန်စေတသိကာ စေတိ အင့်တိုးသ ဓမ္မာ သက်ဟံ ဂုဏ်။ (၁၃၈)
အပွဲမညာ ဝိရတိယော ပနေတ္ထ ပဋိပို ပစ္စကမေဝ ယောဇာတ္ထာ။

အဘို့တပါးကား၊ ကာမသောဘန်စိတ်တို့တွင် (ဝိပါက်ကြိယာတို့မှ) ရှေးဦးစွာ (ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော)
ကုသိလိစိတ်တို့တွင် ပဋိမအစုံ၌ အညသမာန်းတို့မည်သော ၁၃-ပါးသော စေတသိက်တို့လည်းကောင်း
၂၅-ပါးသော သောဘန်စေတသိက်တို့လည်းကောင်း ဤသို့ ၃၈-ပါးသော သဘောတရားတို့သည်
ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ (အမှားစကား ချပ်ညှပ်လိုက်၍၊ ဤ ၃၈-ပါးတို့တွင်
အပွဲမဝိရတိတို့ကို ငါးပါးလုံးတို့ကိုလည်း တပါးစိသာ ယဉ်စေထိုက်ကုန်၏။)

In the sense-sphera beautiful types of consciousness, first in the wholsome types of consciousness, in the first-couplet thirty-eight states enter into combination, namely, the thirteen ethically variable mental factors and the twenty-five beautiful mental factors($13+25=38$). But here the (two) illimitables and the (three) abstinences should be combined separately.

တထာ ဒုတိယဒ္ဒယေ ဉာဏ်ဝိုင်းတာ။ (၂၃၇)

ဒုတိယအစုံ၌ ဉာဏ်သည်ကြုံအပ်ကုန်သော ထို၃၇-ပါးသော သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်
ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

Simailarly, in the second couplet, (all those are included) excluding knowledge (37).

တတိယဒ္ဒယေ ဉာဏသမ္မယုတ္ထာ ဝိတိဝိုင်းတာ။ (၃၃၇)

တတိယအစုံ၌ ဉာဏ်နှင့်ယဉ်ကုန်သော ဝိတိသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ထို ၃၇-ပါးသော
သဘောတရားတို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

In the third couplet, associated with knowledge, (all those are included) excluding zest (37)

စတုတ္ထဒွယ် ဉာဏ်ပိတ္ထဝန္တာ ကေ ၆၀ သဂံယူနှစ်တိ။ (၄၃၆)

စတုတ္ထအစုံ၌ ဉာဏ်ပိတ္ထသည်ကြုံအပ်ကုန်သော ထို အညသမာန်းသောဘန်ဖေတသိက်တို့ကိုပင်
ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

In the forth couplet (all) those are included) excluding
knowledge and zest (36)

ကိုရိယစိတ္တသုပိ ဝိရတိ ဝန္တာ တထေဝ စတူသုပိ ဒုကေသု စတူဓာဝ သဂံယူနှစ်တိ။

(၈၃၅၁၃၄၁၃၄၁၃၂)

ကြိယာစိတ်တို့၌လည်း ဝိရတိသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ထို အညသမာန်းသောဘန်ဖေတသိက်တို့ကိုပင်
လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သောအစုံတို့၌ လေးပါးအပြားအားဖြင့်သာလျှင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

In the functional types of consciousness, in the four couplet those (mental factors)
are included in the same four ways, except that the abstinences are excluded
(35,34,34,33).

တထာ ဝိပါကေသု ၈ အပွဲမညာ ဝိရတိ ဝန္တာ ကေ ၆၀ သဂံယူနှစ်တိ။ (၁၂၁၃၁၂၂၁၃၁)

ထိုကြိယာစိတ်အတူ ဝိပါက်စိတ်တို့၌လည်း အပွဲမညာဝိရတိသည် ကြုံအပ်ကုန်သော
ထိုအညသမာန်းသောဘန်ဖေတသိက်တို့ကိုပင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

So too, In the result types of consciousness, those (mental factors) are included
except that the illimitables and the abstinences are excluded (33,32,32,31).

သဗ္ဗာပိ စတုဝိသတိကာမာဝစရသောဘန် စိတ္တသု ဒုကေဝယာန ဒွိဒသဓာဝ သဂံဟော
ဟောတိတိ။

ဤသို့ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း ၂၄-ပါးသော ကာမသသောဘန်စိတ်တို့၌ အစုံ၏
အပြားအားဖြင့် တဆုံးနှစ်ပါး ပေါင်းယူခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရအပ်ကုန်၏။

Thus all together, for the twenty-four sense-sphere beautiful types of
consciousness, the combination is twelvefold by way of couplets.

သက်ဟဂါထာ

ငာ။ အဋ္ဌတိုးသ သတ္တတိုးသ-
ဒွယံ ဆတ္တိုးသကံ သူတော့။
ပဋ္ဌတိုးသ စတုတိုးသ-
ဒွယံ တေတိုးသကံ ကြိယော။

တေတိုးသ ပါကေ ဗာတိုးသ-
ဒွယံ'ကတ္တိုးသကံ ဘဝေး။
သဟေတု ကာမာဝစရ-
ပုညပါကကြိယာမနော။

<p>ကာမာဝစရကုသိုလ်</p>	<p>သဟိတ်ကာမာဝစရပိပါက်</p>	<p>သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်တွင်</p>
ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်၌ အဋ္ဌတိုးသ သက်ဟသည်ငှင့် သတ္တတိုးသ သက်ဟနှစ်ပါးအပေါင်းသည်ငှင့် ဆတ္တိုးသ သက်ဟသည်ငှင့် ဖြစ်၏။	သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်၌ ပဋ္ဌတိုးသ သက်ဟသည်ငှင့် စတုတိုးသ သက်ဟ နှစ်ပါးအပေါင်းသည်ငှင့် တေတိုးသ သက်ဟသည်ငှင့် ဖြစ်၏။	သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်တွင် သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာစိတ်၌ ပုညပါကကြိယာမနော၏။

With respect to sense-sphere consciousness with root - wholesome, resultant, and functional- there arise in the wholesome (first pair) thirty-eight, twice thirty-seven (in the second and third pairs), and thirty-six (in the forth pair). In the functional there are thirty thirty-five (in the first pair), twice thirty-four (in the second and third pairs),and thirty-three (in the forth pair). In the resultant there are thirty-three, (in the first pair) twice thirty-two (in the second and third pairs), and thirty-one (in the forth pair).

ထိထိစိတ်၌ မယ်ဉ်နိုင်သော စေတသိက်များ

၄၂။ န ဝိဇ္ဇန်နှေး ဝိရတီ
 ကြိယေသု စ မဟဂုတေ။
 အနှုတ္တရေ အပွဲမညာ၊
 ကာမပါကေ ဒွယံ တထာ။

ဤသောဘန်စိတ်တို့တွင် မဟာကြယာစိတ်တို့၌င်း မဟဂုတ်စိတ်၌င်း ဝိရတီတို့သည် မရှိကုန်။
 လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ အပွဲမညာတို့သည် မရှိကုန်။ မဟာဝိပါက်စိတ်၌ ဝိရတီ အပွဲမညာ နှစ်မျိုးလုံးသည်
 ထို့အတူ မရှိ။

Herein, the abstinences are not found in the functional consciousness or the sublime consciousness, nor are the illimitables found in the supramundane, nor is the pair (illimitables and abstinences) present in the sense-sphere resultants.

စိတ်ချင်းထူးအောင်ပြုသော စေတသိက်များ

၄၃။ အနှုတ္တရေ ဓာနစမွာ၊
 အပွဲမညာ စ မဖြဲ့မေ။
 ဝိရတီ ဉာဏ် ပိတ် စ၊
 ပရိတ္တေသု ဝိသေသကာ။

လောကုတ္တရာစိတ်၌ ဓာနတရားတို့သည် စိတ်ချင်းထူးခြားအောင် ပြတတ်ကုန်၏။
 မဟဂုတ်စိတ်၌ အပွဲမညာတို့သည်၌င်း ဓာနတရားတို့သည်၌င်း စိတ်ချင်းထူးခြားအောင် ပြတတ်ကုန်၏။
 ကာမသောဘန်စိတ်တို့၌ ဝိရတီ ဉာဏ် ပိတ်တို့သည်လည်းကောင်း စိတ်ချင်းထူးခြားအောင် ပြတတ်ကုန်၏။

In the present (i.e the superamundane) the Jāna factors are the basis of distinction, in the middle (i.e the sublime) illimitables (and Jāna factors), in the limited (i.e the sense-sphere beautiful) the abstinences, knowledge, and zest are the basis of distinctions.

အကုသိုလ်စိတ် သင်္ကာနည်း ရ-ပါး

၄၃။ အကုသလေသူ ပန် လေဘမူလေသူ တာဝ ပဋိမေ အသခြားရှိကေ အညသမာနာ တေရသ စေတသိကာ၊ အကုသလာသာဓရဏာ စတ္တာရောစာတိ သတ္တရသ လေဘဒီးဟိ သုံး ဓကူနိုင်သတိ ဓမ္မာ သင်္ကာ ဂုဏ်။ (၁၁၉)

အဘို့တပါးကား၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့တွင် (ဒေါသမူစိတ်စသည်တို့မှ) ရှေးဦးစွာ (ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော) လေဘမူစိတ်တို့တွင် ပဋိမဖြစ်သော အသခြားရှိကိစိတ်၌ အညသမာန်းတို့မည်သော ၁၃-ပါးကုန်သော စေတသိက်တို့ငွေးသဗ္ဗာကုသာဓရဏာတို့မည်သော လေးပါးသော စေတသိက်တို့ငွေးကြုံသုံး တဆဲခုနှစ်ပါးသော စေတသိက်တို့သည် လေဘဒီးတို့နှင့် တကွ တခုယုတ်နှစ်ဆယ်သော သဘောတရားတို့သည် ဖြစ်၍ ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In the unwholsome types of consciousness, first in those rooted in greed, in the first unprompted consciousness nineteen states enter into combination, namely, the thirteen ethically variable mental factors and the four universal unwholesome mental factors, making seventeen, together with greed and wrong view ($13+4+2=19$).

၄၄။ တထေဝ ဒုတိယ အသခြားရှိကေ လေဘမာနေနှုန်း။ (၁၁၉)

ဒုတိယအသခြားရှိကိစိတ်၌ လေဘမာနာနှင့်တကွ ထိုအညသမာန်း အကုသာဓရဏာစေတသိက်တို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

Similarly, in the second unprompted consciousness, (the same seventeen are found together) with greed and conceit ($13+4+2=19$)

၄၅။ တတိယ တထေဝ ပီတိဝိဇ္ဇာ လေဘဒီးဟိ သာ အဋ္ဌာရသ။ (၁၁၈)

တတိယအသခြားရှိကိစိတ်၌ ပီတိသည်ကြုံအပ်ကုန်သော လေဘဒီးတို့နှင့်တကွ တဆဲရှုစ်ပါးကုန်သော ထိုအညသမာန်း အကုသာဓရဏာစေတသိက်တို့သည်ပင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

Similarly, in third unprompted consciousness, there are eighteen states, together with greed and wrong view but excluding zest ($12+4+2=18$)

၄၆॥ စတုတွေ့ တထေဝ လောဘမာနေန။ (၂၁၈)

စတုတွေ့အသခြာရိကစိတ်၌ လောဘမာနှင့်တက္က ထိအညသမာန်း အကုသာပာရဏစေတသိက်တို့သည်ပင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

Similarly, in the fourth (there are eighteen) with greed and conceit ($12+4+2=18$)

၄၇॥ ပဋိမ ပန်းပန်း ပဋိယသမွုယုတွေ့ အသခြာရိက ဒေါသာ၊ ကူသာ၊ မစ္စရိယံ၊ ကုက္လစွာတိ စတူဟိ သဒ္ဓိုံး ပီတိဝဇ္ဇာ တေ ၆၀ ပီသတိဓမ္မာ သဂ်ယူနှိုး။ (၃၁၂၀)
ကူသာ၊ မစ္စရိယံ၊ ကုက္လစွာတိ ပနေတွေ့ ပစွေကမေဝ ယောတော့ဗုံး။

အဘို့တပါးကား၊ ပဋိမဖြစ်သော ပဋိယသမွုယုတ်ဖြစ်သော အသခြာရိကစိတ်၌ ဒေါသင်း ကူသာင်း မစ္စရိယင်း ကုက္လစွာင်း ဤသို့ လေးပါးသော စေတသိက်တို့နှင့် တက္က ပီတိသည် ကြည်အပ်ကုန်သော ၂၀-သော ထိအညသမာန်း အကုသာပာရဏစေတသိက်တို့ကိုပင် ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

အမှာစကားချပ်ညှပ်လိုက်ဦးအံး၊ ဤ ၂၀-သော စေတသိက်တို့တွင် ကူသာ မစ္စရိယံ ကုက္လစွာတိကို တသီးတခြား တစ်ပါးစီသာ ယဉ်စေတိက်ကုန်၏။

In the fifth unprompted consciousness, that associated with aversion, these twenty states enter into cobination ~ the above excluding zest but including the four: hatred, envy, avarice, and worry. But here envy, avarice and worry should be cobined separately ($12+4+4=20$).

၄၈॥ သသခြာရိက ပဋိကောပိ တထေဝ ထိနမိဒ္ဓန ပီသေသေတွာ ယောတော့ဗုံး။ (၄-၅-၆၊ ၂၂-၂၀-၂၂)

သသခြာရိကစိတ် ငါးပါးအပေါင်း၌လည်း ထိအသခြာရိက၌ယဉ်ထိက်သော စေတသိက်တို့ကိုပင် ထိနမိဒ္ဓဖြင့် အထူးပြု၍ ယဉ်စေတိက်ကုန်၏။

In the fifth prompted consciousness the above states should similarly be cobined with this difference, that sloth and toper are included. (Thus:21;21;20;20;22).

၄၉။ ဆန္ဒပီတိဝင်္ထိတာ ပန် အညသမာနာ ကောဒသ၊ အကုသလသာဓရဏာ စတ္တာရောစာတိ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဥဒ္ဓစာသဟဂတေ သမ္မယုဇ္ဇိ။ (၄-၅-၆၊ ၂၂-၂၀-၂၂)

အဘို့တပါးကား၊ ဆန္ဒပီတိသည် ကြော်အပ်ကုန်သော အညသမာန်းတို့မည်သော ၁၁-ပါးတိုင်း သဗ္ဗာကုသလသာဓရဏာတို့မည်သော လေးပါးတိုင်း ဤ ၁၅-ပါးကုန်သော သဘောတရားတို့သည် ဥဒ္ဓစာသဟရှုတ်စိတ်၌ ယူဉ်ကုန်၏။

In the typ of consciousness connected with restless fifteen mental states occur, namely, eleven ethically variable factors excluding desire and zest, and the four universal unwholesome factors ($11+4=15$)

၅၀။ ပိစိကိစ္စသဟဂတ်စိတ္တေ စ အဓိမေကွဲပိရဟိတာ ပိစိကိစ္စသဟဂတာ တထေဝ ပန္နရသ ဓမ္မာ လူဗျာနိတိ။ (၇၁၅)

ပိစိကိစ္စသဟရှုတ်စိတ်၌ကား အဓိမေကွဲမှ ကင်းကုန်သော ပိစိကိစ္စနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ၁၅-ပါးကုန်သော ထိုအညသမာန်း အကုသလသာဓရဏာစေတသိက်တို့ကိုပင် ကောင်းစွာရအပ်ကုန်၏။

In the typ of consciousness connected with doubt fifteen states are similarly obtained by excluding decision and incorporating doubt ($10+4+1=15$)

သဗ္ဗာတ္ထာပိ ဒွါဒသာကုသလစိတ္တပြုဒေသု ပစ္စကံ ယောဇိယမာနာပိ ဂဏနဝသေန သတ္တဓာဝ သင်ဟိတာ ဘဝန္တိတိ။

ဤသို့ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း ၁၂-ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့၌ အသီးအသီး ယူဉ်စေအပ်ကုန်သော်လည်း ဂဏန်းသချံတို့၏ အပြားအားဖြင့် ခန့်စိပါး အပြားအားဖြင့်သာ ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ရအပ်ကုန်၏။

Thus altogether, for the twelve types of unwholesome consciousness, the combination becomes sevenfold when reckoned according to their different adjuncts.

သက်ဟဂါထာ

၅၁။ ဧကူနိုင်သတိ အဋ္ဌာရသ၊
 ပိုသေကပိုင်သ ပိုသတိ။
 ဒွိုဝိုင်သ ပန္တရသေတိ၊
 သတ္တာဆ ကုသလေ နှံတာ။

အကုသလယောကိစေတသိက် ၁၄-ပါး

၅၂။ သာဓာရဏာ စ စတ္တာရော၊
 သမာနာ စ ဒသာပရော။
 စုဒ္ဓသေတေ ပဂ္ဂစ်။
 သဗ္ဗာကုသလာယောကိနော။

အကုသိုလိုစိတ်၌ သက်ဟနည်းတို့သည် ဧကူနိုင်သသက်ဟင်း အဋ္ဌာရသသက်ဟင်း ပိုသသက်ဟင်း
 ပိုသတိသက်ဟင်း ဒွိုဝိုင်သသက်ဟင်း ပန္တရသသက်ဟင်း ဤသို့ ခနစ်ပါးအပြားအားဖြင့် တည်ကုန်၏။

လေးပါးကုန်သော အကုသလသာဓာရဏာစေတသိက်တို့င်း အကုသလသာဓာရဏာ စေတသိက်မှ
 တပါးကုန်သော ဆယ်ပါးကုန်သော အညသမာန်းစေတသိက်တို့င်း ဤသို့ ဆယ့်လေးပါးကုန်သော
 ဤစေတသိက်တို့ကို အလုံးစုံသော အကုသိုလ်စေတသိက်တို့နှင့် ယုဉ်ကုန်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

Nineteen, eighteen, twenty, twenty-one, twenty, twenty-two, fifteen - thus they stand in seven ways in the unwholesome consciousness.

These fourteen mental states - namely, the four unwholesome universals and ten variables - are said to be associated with all the unwholesome types of consciousness.

အဟိတ်စိတ် သက်ဟနည်း ၄-ပါ:

၅၃။ အဟောတုကေသု ပန် ဟသနစိတ္တေ တာဝ ဆန္ဒဝိုင်တာ အညသမာနာ ဒွိဒါသ ဓမ္မာ သက်ဟံ
ဂုဏ်။ (၁၁၂)

အဘို့တပါးကား၊ အဟိတ်စိတ်တို့တွင် (ဂဋောစသည်တို့မှ) ရျေးဦးစွာ (ညွှန်ပြထိက်ကုန်သော)
ဟသိတ္တပါ့စိတ်၌ ဆန္ဒကြုံအပ်ကုန်သော အညသမာန်းတို့မည်သော ၁၂-ပါးကုန်သော သဘောတရားတို့သည်
ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In the rootless types of consciousness, first in the smile-producing consciousness twelve ethically variable states, excluding desire, enter into combination (7+5=12).

၅၄။ တထာ ဝေါ်ဗွဲနစိတ္တေ ဆန္ဒ,ပိတိဝိုင်တာ။ (၁၁၉)

ဂဏောစိတ်၌ ဆန္ဒ,ပိတိသည် ကြုံအပ်ကုန်သော ထိုအညသမာန်းစေတသိက်တို့သည် ပေါင်းယူအပ်
ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

Likewise they occur in the determining consciousness, excluding desire and zest (7+7=11)

၅၅။ သုခသန္တိရဏေ ဆန္ဒ,ဝိရီယဝိုင်တာ။ (၂၁၁)

သုခသန္တိရဏေစိတ်၌ ဆန္ဒ,ဝိရီယ ကြုံအပ်ကုန်သော ထိုအညသမာန်းစေတသိက်တို့သည် ပေါင်းယူ
အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In the investigation consciousness accompanied by joy, all those except desire and energy occur (7+4=11)

၅၆။ မနောဓတ္တိကာဟောတုက ပဋိသန္တိယုဂင္း ဆန္ဒ,ပိတိ,ဝိရီယဝိုင်တာ။ (၃၁၀)

မနောဓတ်သုံးပါး၊ အဟိတ်ပဋိသန္တိအစုံ၌ ဆန္ဒ၊ ပိတိ၊ ဝိရီယသည် ကြုံအပ်ကုန်သော
ထိုအညသမာန်း စေတသိက်တို့သည် ပေါင်းယူ အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In the triple mind element and in the pair of rootless rebirth-linking types all those except desire, zest and energy occur (7+3=10).

၅၇။ ဒိပဋ္ဌိညာကော ပကိုဏ်ကဝိတာ တေသာ သင်ယူနှစ်တိ။ (၃၁၀)

ဒွေပဋ္ဌိညာက် ၁၀-မြဲ ပကိုဏ်းစေတသိက်သည် ကြည်အပ်ကုန်သော ထိုအညသမာန်း
စေတသိက်တို့သည် ပေါင်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။

In the two types of fivefold sense consciousness, all those enter into combination except the occasinals (7).

သဗ္ဗာတာပိ အဋ္ဌာရသ အဟေတုက ဂကောနဝသေန စတုဓာဝ သင်္ဘာ ဟောတိတိ။

ဉ်သို့ အလုံးသောအပြားအားဖြင့်လည်း အဟိုတိစိတ်တို့၌ ဂကာန်းသချိုာ၏အပြားအားဖြင့်
လေးပါးအပြားအားဖြင့်သာလျှင် ပေါင်းယူခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဉ်သို့ ရအပ်ကုန်၏။

Thus altogether, for eighteen types of rootless consciousness, the combinations, numerically considered, constitute four groups.

သင်္ဘာဂါထာများ

၅၈။ ဒိုဒသသကာဒသ ဒသ၊
သတ္တာတာပိ စတုဗိုဇာ။
အဋ္ဌာရသာဟေတုကေသု၊
စိတ္တာပြုဒေသု သင်္ဘာ။

တဆဲရှစ်ပါးသောအဟိုတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော ဥပါဒ်သောစိတ်တို့၌ သင်္ဘာနည်းသည်
ဒိုဒသသင်္ဘာငှင့်း ဇကာဒသသင်္ဘာငှင့်း ဒသသင်္ဘာငှင့်း သတ္တာသင်္ဘာငှင့်း ဉ်သို့ လေးပါးအပြားရှိ၏။

Twelve, eleven, ten, seven - thus the combination in the eighteen rootless types of consciousness if fourfold.

၅၉။ အဟေတုကေတု သမ္ပတ္တ၊
သတ္တ သေသာ ယထာရဟံ။
ကူတိ စိတ္တာရတော ဂုဏ္ဍာ၊
တေတ္တိးသဝိဓ သဂ်ဟော။

အလုံးစုံကုန်သော အဟိတ်စိတ်တို့၏ ခုနစ်ပါးသော သမ္ပစိတ္တသာဓရဏမေတသိက်တို့သည်
ယဉ်ကုန်၏။ သမ္ပစိတ္တသာဓရဏမှ ကြွင်းကုန်သော ပကိဏ်းမေတသိက်တို့သည် ယဉ်ထိက်သည်အားလျှပ်စွာ
(ယဉ်ကုန်၏) ဤဆိုး အကျယ်အားဖြင့် ၃၃-ပါးအပြားရှိသော သဂ်ဟနည်းကို ဆိုအပ်ပြီ။

In all the rootless the seven (universals) occur. The rest (the occasinals) arise according to typ. Thus in detail the cobination are told in thirty-three ways.

မေတသိက်ကို စိတ်နှင့်အမျှ ရောွက်ခြင်း

၆၀။ ကူတ္တိ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ၊
သမ္ပယောဂ္ဂ္ဗ သဂ်ဟံ။
ဥတ္တာ ဘောံ ယထာယောဂံ၊
စိတ္တာနံ သမမုဒ္ဒိသော။

ဤဆိုးအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့် စိတ်နှင့်မကွေမကွာယဉ်ကြကုန်သော မေတသိက်တို့၏
သမ္ပယောဂနည်းကိုင်း သဂ်ဟနည်းကိုင်း သိပြီးသည်ရှိသော ယဉ်ထိက်သည်အားလျှပ်စွာ ယဉ်ရာဟိတ်နှင့်
အရေအတွက်ညီမျှသော အပြားကို ထုတ်ပြရာ၏။

Understanding thus the associations and cobination of mental adjuncts, let one explain their classification through their union with consciousness as is fit.

ကူတိ အဘိဓမ္မတ္တသဂ်ဟော မေတသိကသဂ်ဟဝိဘာဂေါ နာမ ဒုတိယော ပရီဇ္ဇ္ဇ္ဒေါ။

အဘိဓမ္မတ္တသြိုဟ်ကျမ်း၌ မေတသိကသဂ်ဟဝိဘာဂမည်သော နှစ်ပိုင်းတို့၏ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော
အပိုင်းသည် ပြီးပြီ။

Thus ends the first chapter in the Manual of Abhidhamma entitled the Compendium of Consciousness.